AINAVAS VEIDOŠANAS TENDENCES

Plānošanas un apsaimniekošanas paņēmieni publiskajā un privātajā ārtelpā

Interreg

Līdzfinansē EIROPAS SAVIENĪBA

Latvija – Lietuva

Projekts: PANORAMA

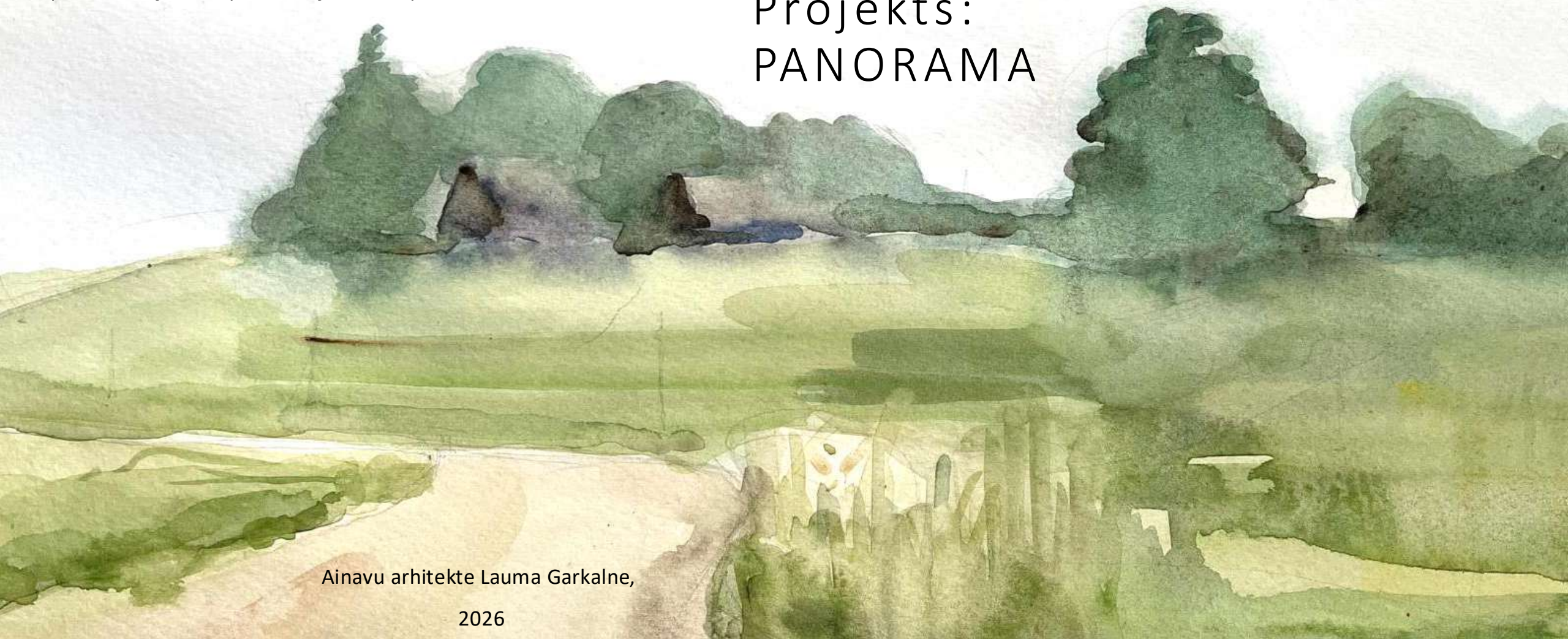

Ainavu arhitekte Lauma Garkalne,

2026

SATURS

Mūsdienu tendences un izaicinājumi ainavu plānošanā
Mūsdienu tendences ainavu apsaimniekošanā
Ainavas attīstības un apsaimniekošanas plāna nozīme
Apsaimniekošanas plānu piemēri
Great Dixter (UK) piemērs

AINAVAS ATTĪSTĪBA

Ainava mainās laika gaitā cilvēka un dabas mijiedarbības rezultātā

AINAVAS PLĀNOŠANA

Vīzija un mērķi ilgtspējīgai un kvalitatīvai ainavai nākotnē

AINAVAS APSAIMNIEKOŠANA

Ikdienas darbības ainavas uzturēšanai, kopšanai un vērtību saglabāšanai

MŪSDIENU TENDENCES AINAVU PLĀNOŠANĀ

MŪSDIENU TENDENCES AINAVU APSAIMNIEKOŠANĀ

PLĀNOŠANAS IZAICINĀJUMI

- **Kā strukturēt teritoriju,** lai to spētu apsaimniekot – gan privātajās, gan publiskajās teritorijās
- Kā atrast līdzsvaru starp vēlmēm un reālajām iespējām
- Perfekts dārzs vai dabas daudzveidība
- Dabas daudzveidība vai minimāla kopšana
- **Pasūtītāja izglītošana** par dabas daudzveidības nozīmīgumu un apsaimniekošanas pasākumiem plānošanas procesā

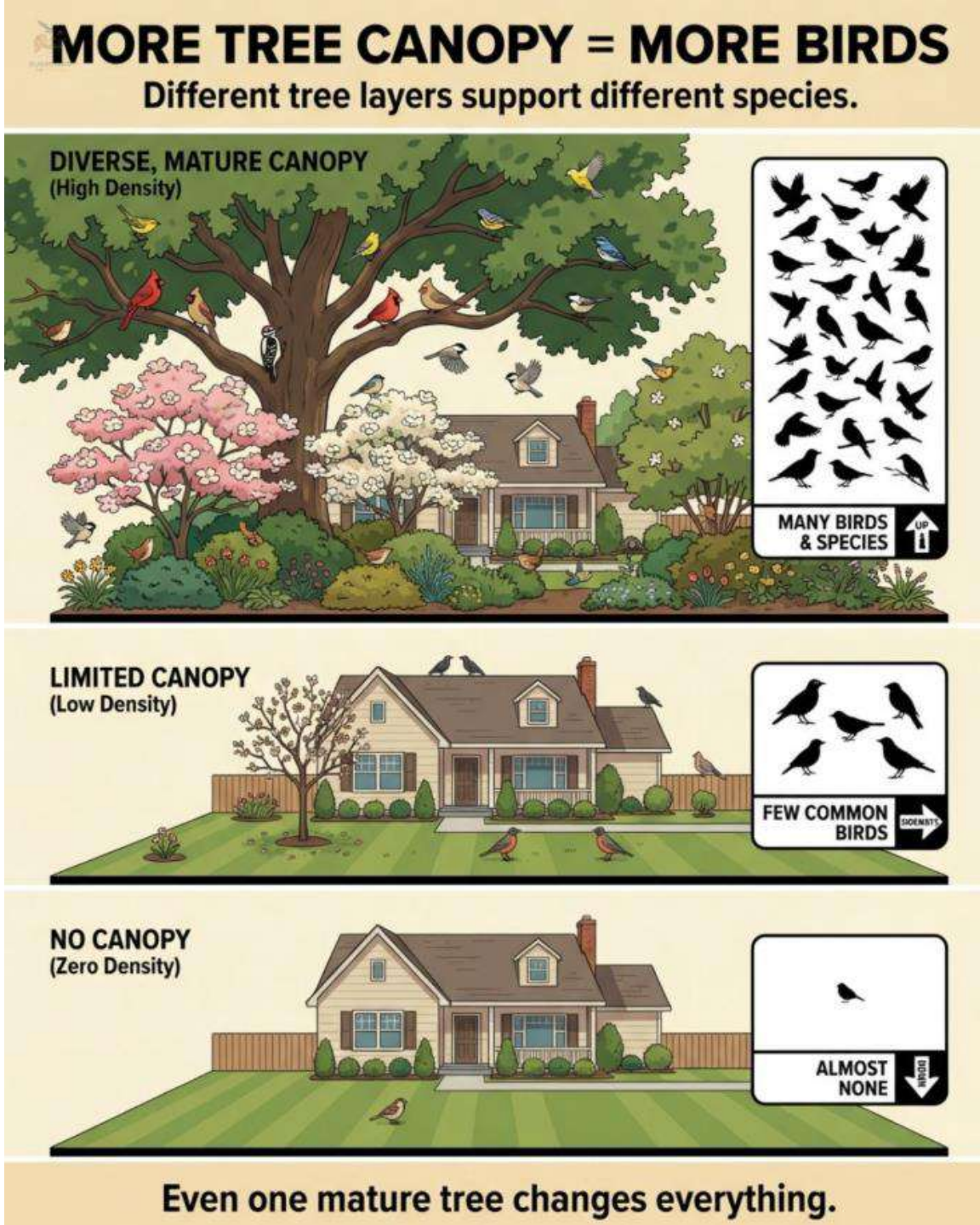

APSAIMNIEKOŠANAS IZAICINĀJUMI

- Apsaimniekošana kā jauna pieredze – pārmantojamības un zināšanu trūkums, seviški jaunos īpašumos
- **Mīts par viegli apsaimniekojamu dārzu -** dziļi iesakņojies un neatbilst realitātei. Ir iespējams optimizēt plānojumu, lai atvieglotu kopšanu, taču nav iespējami dārzi vai teritorijas bez kopšanas
- Mājvietu veidošana jaunās, nekad neapdzīvotās vietās – pirmie gadi ļoti darbietilpīgi

Visvieglāk apsaimniekojama teritorija – zāliens ko pļauj robots, koki, daži dekoratīvi krūmi, nedaudz dzīvžoga. Bet dabas daudzveidība – minimāla

SAVVAĻAS STILS

- Šobrīd **dārzu un ainavu plānošanā, augu izvēlē un kombinēšanā aktuāls ir ilgtspējas un ekoloģijas virziens,** kas iezīmē pārēju no tradicionāla daiļdārza uz dabai tuvāku dārzu ar mazāku kopšanu.

- Thomas Rainer un Claudia West grāmatā ‘**Planting in a Post-Wild World’** izklāstīti pamatprincipi, kā veidot dabai pietuvinātus, ilgtspējīgus stādījumus.

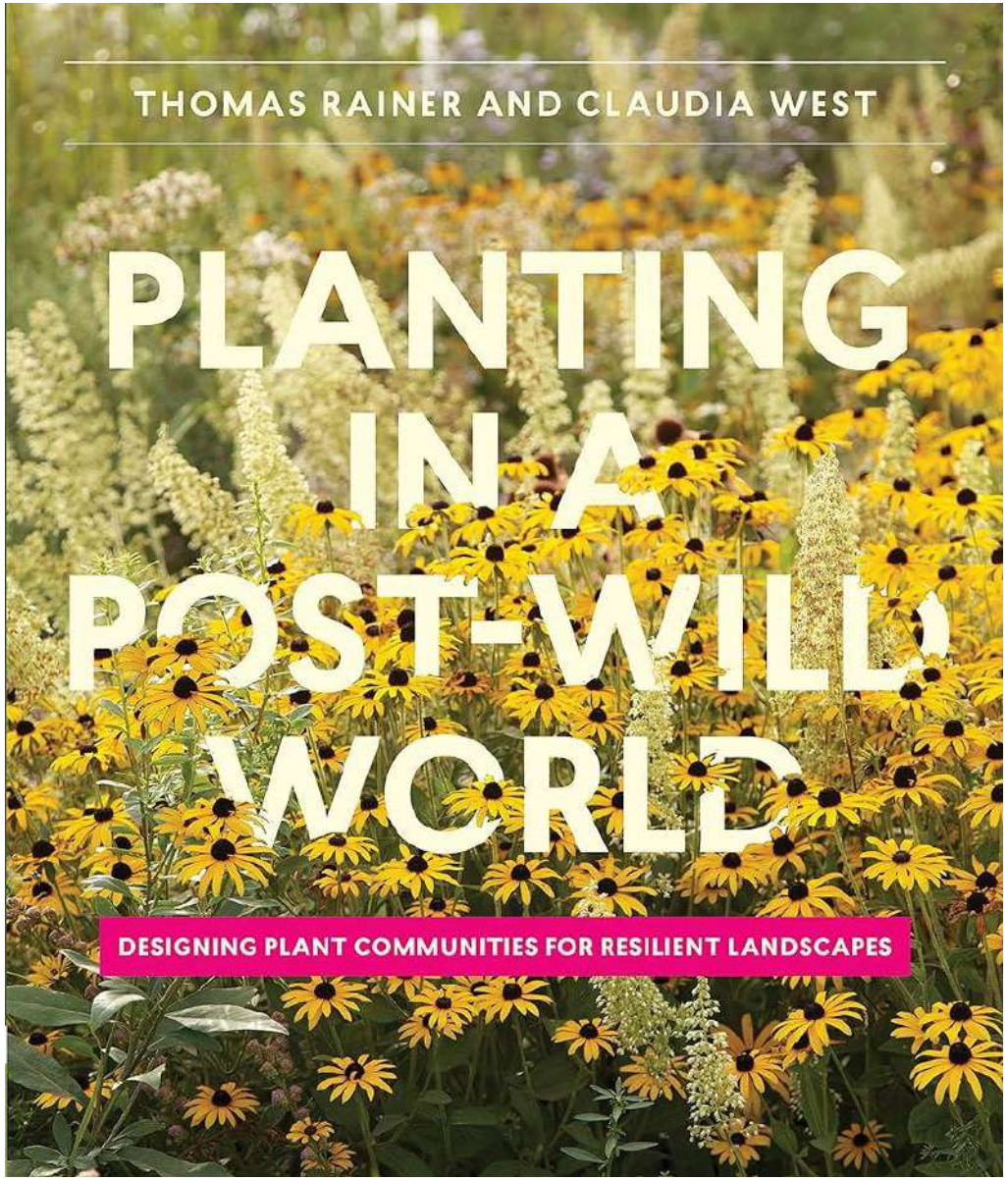

DABAI PIETUVINĀTS DĀRZS

- Daudzpakāpju stādījumi (trīs pamatslāņi)
- Augu kopienas nevis indivīdi
- Augi mijiedarbojas, tiem atļauts ‘pārvietoties’ pa dobi, tos ierobežojot tikai nepieciešamības gadījumā
- Mulču aizstāj zemsedzes augi (‘zaļā mulča’)
- Augu kopienas tiek veidotas pēc 3 ainavu arhetipiem - pļavas, meži, krūmāji un parkveida pļavas.
- Augi kopienās tiek atlasīti pēc ekoloģiskā faktora – augšanas apstākļiem, vizuālais faktors ir sekundārs
- Liela sugu daudzveidība
- Harmoniska noskaņa, krāsu salikumi viegli risināmi
- Liels vietējo sugu īpatsvars
- Maz vai nemaz regulāri pļaujama zāliena
- Vieglāka kopšana, tomēr nepieciešamas zināšanas

TRADICIONĀLS DAIĻDĀRZS

- Stādījumi vienā līmenī, katram augam noteikta vieta
- Augi dobē neveido kopienas, bet stādīti kā atsevišķi indivīdi
- Lielas mulčētas platības
- Bieži melna zeme bez augiem, jo augi stādīti ar distanci, lai katram pietiek vieta
- Liels viengadīgo augu īpatsvars
- Daudz zāliena
- Perimetriāli stādījumi
- Augi grupēti pēc vizuāliem kritērijiem
- Daudz atsevišķu augu zālienā ar individuālām apdobēm
- Bieži smagnēja noskaņa vai gluži otrādāk – askētiska un monotona
- Dobēm nav jūtama atšķirīga tematika
- Darbietilpīga kopšana

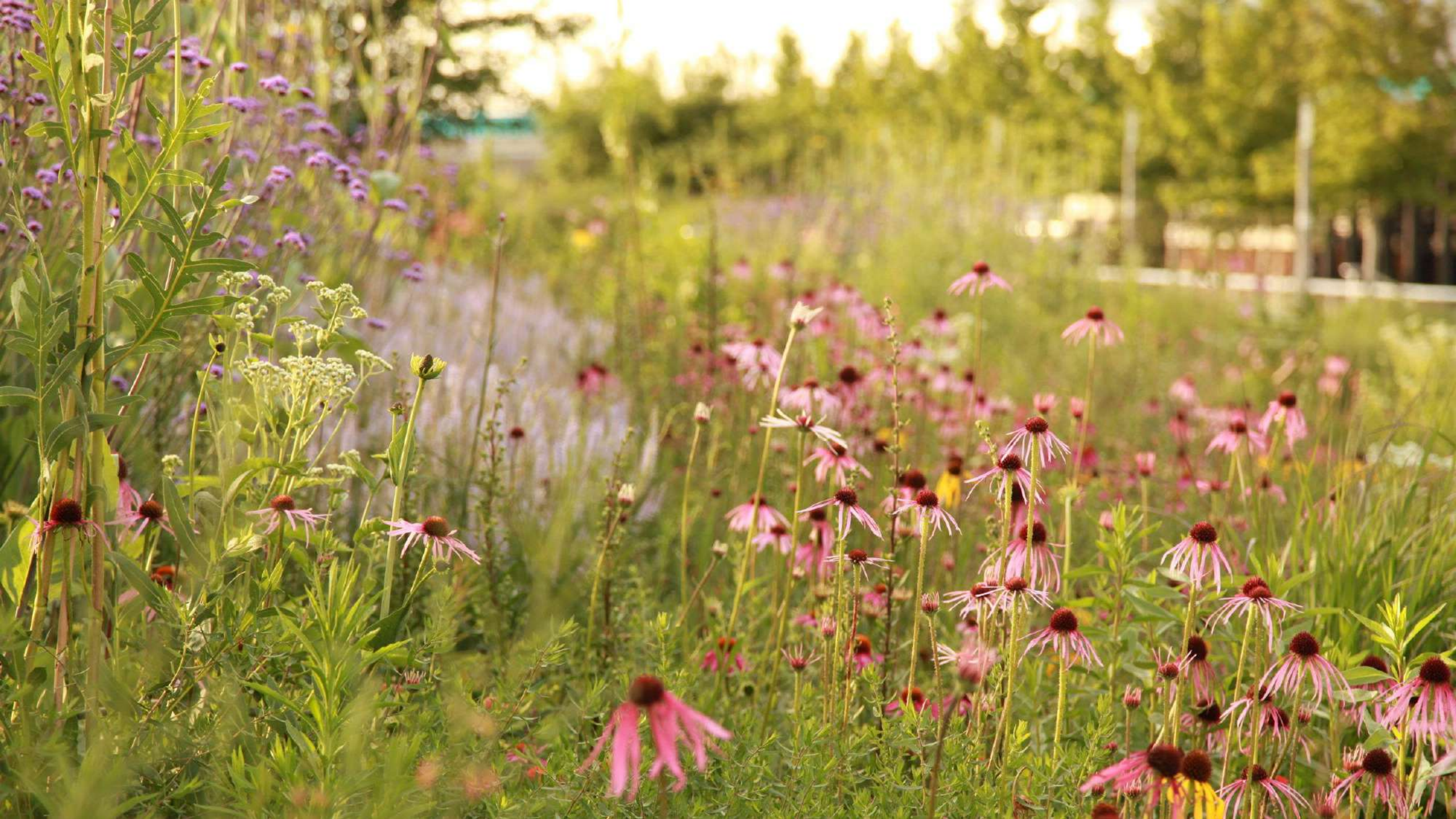

Tradicionāla stādījuma un ekoloģiska (dabiska) stādījuma salīdzinājums

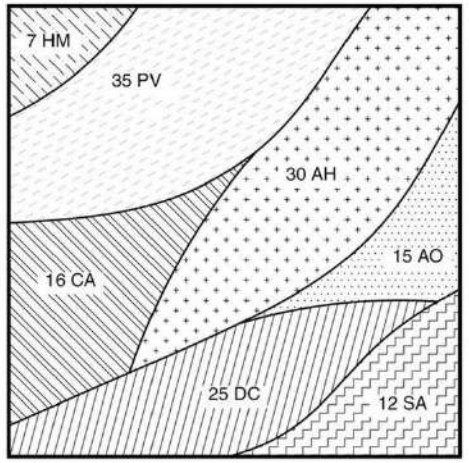

TRADITIONAL PLANTING:

- GALLONS OF SOIL DISTURBED
- MULCH FILLER
- SINGLE PLANTS LEAVE ROOM FOR WEEDS
- VULNERABLE TO WASH OUT

COPYRIGHT THOMAS RAINER

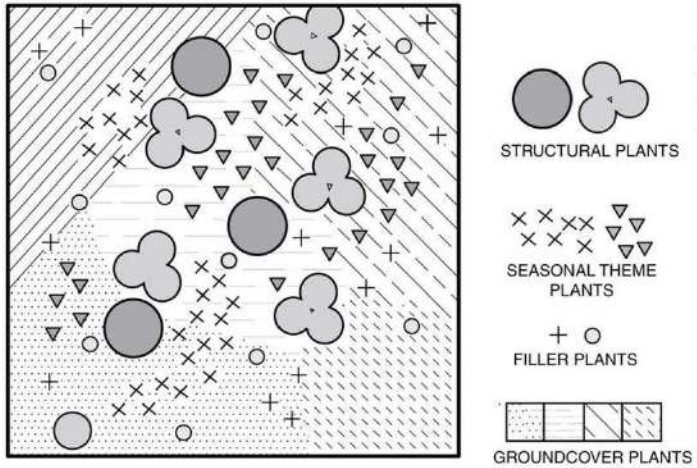

MULTI-LAYER STRUCTURE:

- LESS SOIL DISTURBED
- HIGH DENSITY OF VEGETATION
- NO ROOM FOR WEEDS
- RESISTANT TO WASH OUT

Ainavu arhetipi

Trīs galvenie asociatīvie ainavu arhetipi –

mežs (forest),

pļava (grassland),

parkveida pļava(krūmāji, mežmalas) (shrubland, woodland).

Stādījumu grupēšanai par pamatu ņem kādu no arhetipiem un augu sortimentu atlasa atbilstoši šī arhetipa augšanas apstākļiem.

Augu grupēšana slāņos

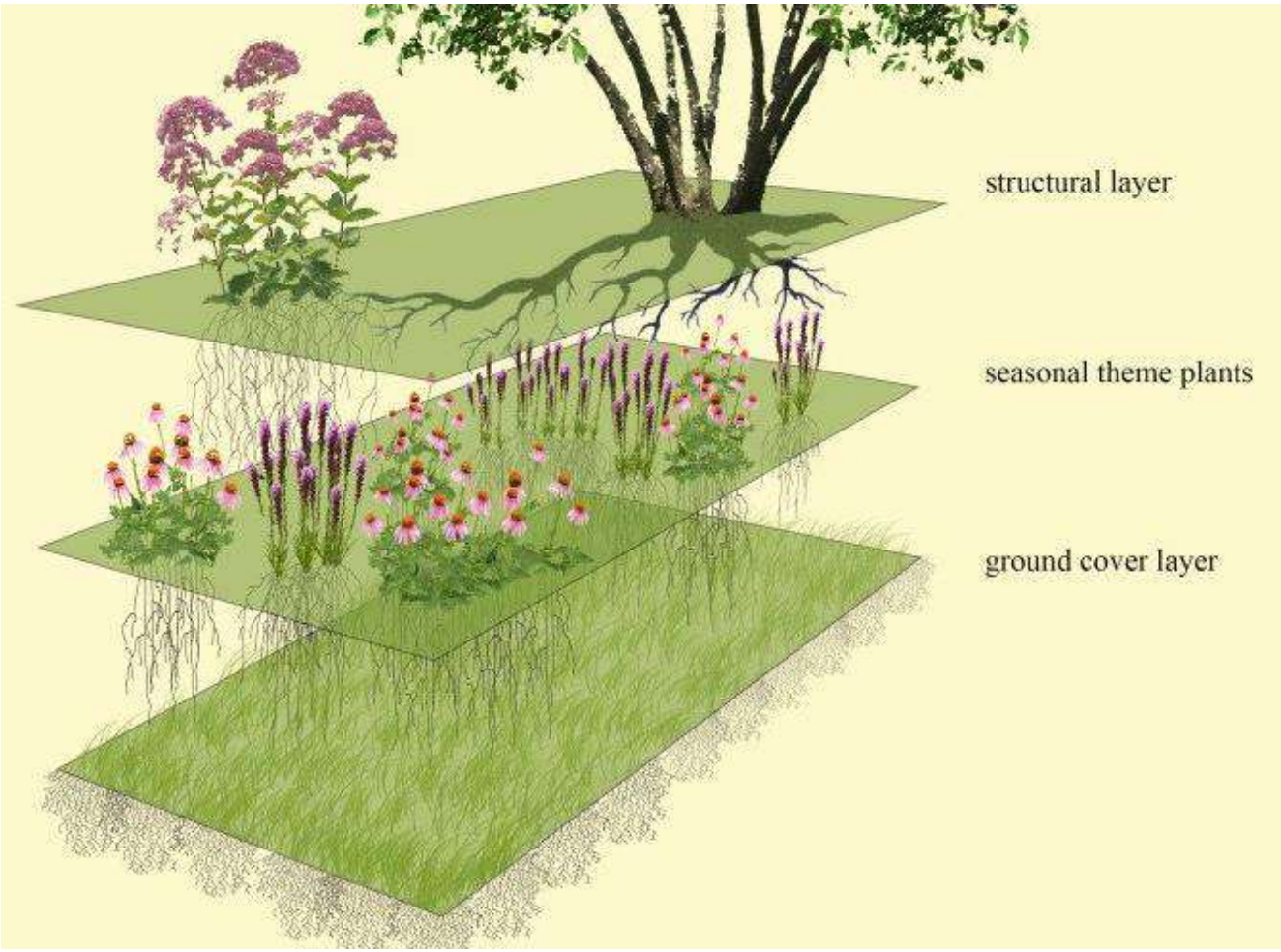

Nepieciešami 3 slāņi, lai stādījums līdzinātos dabiskam biotopam, tādējādi tiek iegūta lielāka sugu daudzveidība, mazāk nezāļu un kopšanas, veselīgāks dārzs.

Zemsedzes slānis – graudzāles un lapu ziemcietes (svarīgs priekš lietusūdeņu savākšanas, erozijas novēršanas, nezāļu ierobežošanas

Sezonāli dekoratīvais slānis – ziemcietes, sīpolpuķes

Strukturālais slānis - atsevišķi kokaugi – lieli krūmi un koki, liela auguma ziemcietes

Vairāklīmeņu stādījums ir ēterisks un dabisks. Tajā nav lielu tukšu laukumu un ja iestādīti maza izmēra koku un krūmu stādi, tie organiski iekļaujas augu kopienā.

AUGU SORTIMENTS

- **Kokaugi** – magnolijas, sakuras, dekoratīvās ābeles, Lamarka korintes, Himalaju baltmizas bērzi, Māka ievas, pīlādži, Špēta alksnis, Pensilvānijas osis, skarainās hortenzijas, parastā skābarža un diškābarža dzīvžogi, purva ozols
- **Ziemcietes** –sevišķi Ziemeļamerikas sugas – ehinācijas, seslērijas, rudbekijas, agastahes, ziemasteres, penstemones, baptīzijas, graudzāles u.c.
- **Sīpolpuķu izmantošana** – tulpes, kamasijas, dekoratīvie sīpoli
- Vietējo sugu izmantošana asptādījumos
- Liela izmēra kokaugu stādi – dižstādi

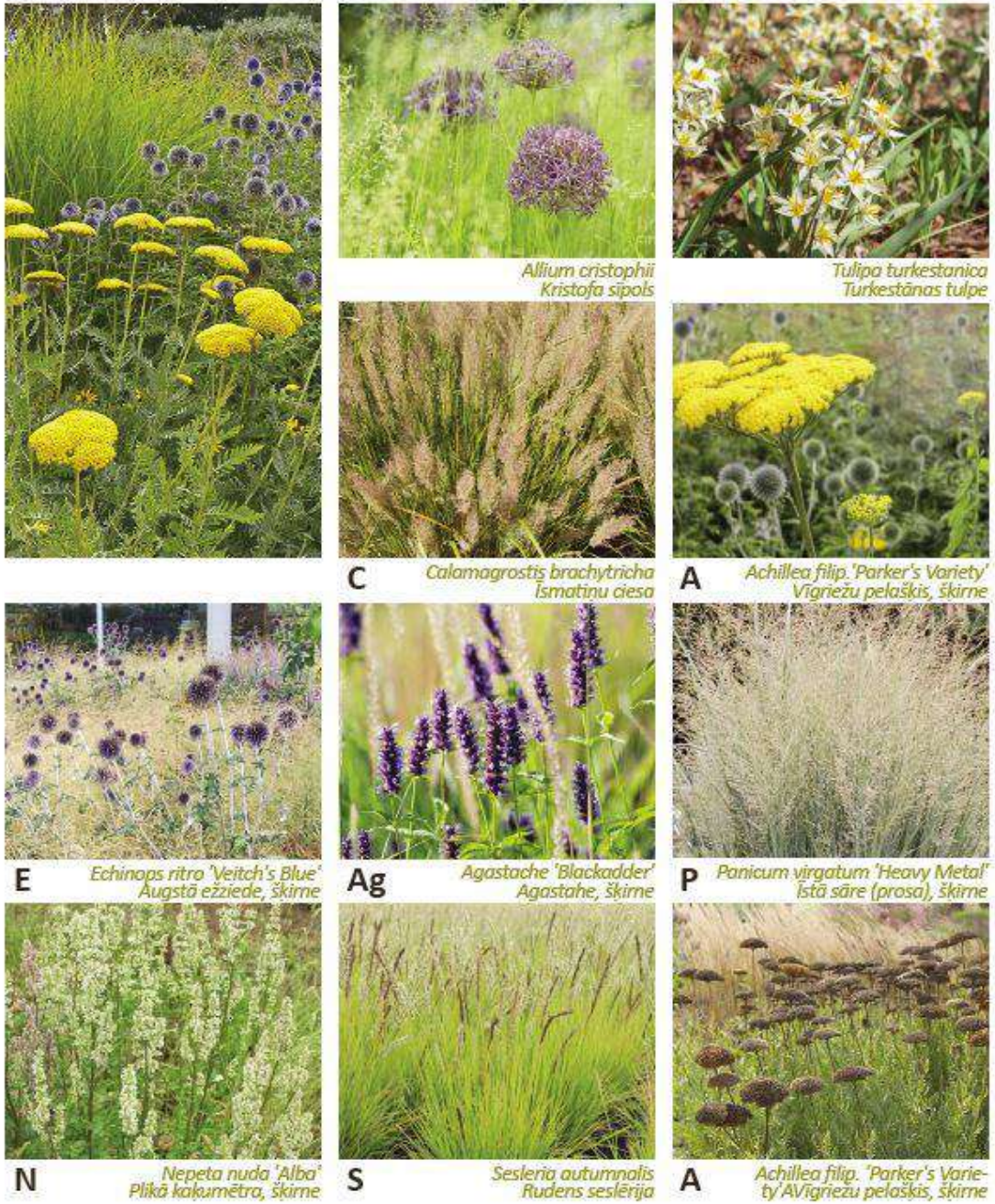

AUGU SORTIMENTS

Se *Sesleria heufleriana*
Melnziedu seslērija

Corydalis solida
Blīvguma cīrulītis

G *Geum 'Mai Tai'*
Bitene, šķirne

S *Sesleria autumnalis*
Rudens seslērija

D *Deschampsia cespitosa 'Goldtau'*
Parastā ciņusmilga, šķirne

E *Echinacea pallida*
Bālā ehinācija

K *Knautia macedonica*
Makedonijas knautīja

A *Aster × frikartii 'Mönch'*
Frikarta ziemastere, šķirne

P *Panicum virgatum 'Rotstrahlbusch'*
Īstā sāre (prosa), šķirne

Sa *Salvia nemorosa 'Caradonna'*
Birztalu salvija, šķirne

Lamarka korinte

AUGU SORTIMENTS

Turkestānas tulpes

Apaļgalvas sīpoli

Dekoratīvie sīpoli

Dabīgo vainagu un cirpto formu mijiedarbība

- Parastās liepas dzīvžogs / *Tilia cordata 'Winter Orange'*

Rencēnmuižas parks

Dabīgo vainagu un cirpto formu mijiedarbība

- Dižskābarža dzīvžogs / *Fagus sylvatica*

Dabiski bērnu rotaļu laukumi – *Natural playground*

Vecu koku jaunā dzīve

- Rotaļu elements – dinozaurs

DABISKA TIPA STĀDĪJUMI LATVIJĀ

- Pļavas tipa stādījumi Rīgā – Dailes teātris un New Hanza biroji
- Edžus Vējiņš un naturālais jeb savvaļas stila dārzs Stāmerienā
- Agnese Priede – dabisku zālāju veidošana

New Hanza biroji
M.Tāla iela 1, Rīga

DAILES TEĀTRIS

APSAIMNIEKOŠANA / KOKI

- **Koks kā vērtība**, sabiedrības izpratne par koku kopšanu, koku nozīmi pilsētvidē, ainavā
- Arboristu loma sabiedrības izglītošanā
- Koku galotņošanas/stabošanas izskaušana
- Koku ciršanas aizliegums putnu ligzdošanas laikā 15.04-30.06
- Koku sakņu apbēršanas aizliegums
- Koka sakņu aizsardzības zonas
- Koku sakopšanas nozīmīgums
- Mākslīgās formas un dzīvžogi

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNS

- **Apsaimniekošanas plāns** ir svarīga ainavas attīstības plāna sastāvdaļa, tas ir nozīmīgs plānošanas instruments
- **Ainavas attīstības plāns** – ir tematisks plānojums, kas iezīmē ainavas vīziju un uz tā bāzes tālāk var izstrādāt teritorijas būvprojektu
- Mainot un pielāgojot dažādu kopšanas pasākumus, ilgtermiņā teritoriju var izmainīt kardināli
- Dažkārt tas aizstāj dārgus un sarežģītus labiekārtojuma projektus, sevišķi mazās lauku pašvaldībās
- Svarīga ir tā pārmanotjamība – sevišķi publiskām teritorijām, pašvaldībām

AINAVAS ATTĪSTĪBAS PLĀNA SATURS

- **Esošās situācijas izpēte**
  - Vēstures izpēte
  - Ainavas analīze
  - Labiekārtojuma analīze
  - Plūsmu analīze
  - Koku novērtējums
  - Dabas vērtību izpēte (ekspertu atzinumi)
  - Esošais zonējums
- **Ainavas attīstības vīzija**
  - Perspektīvais funkcionālais zonējums
  - Labiekārtojuma un apstādījumu plāns, konceptuāls
  - Labiekārtojuma elementu priekšlikumi
  - **Apsaimniekošanas plāns un kopšanas darbu apraksts, rekomendācijas**

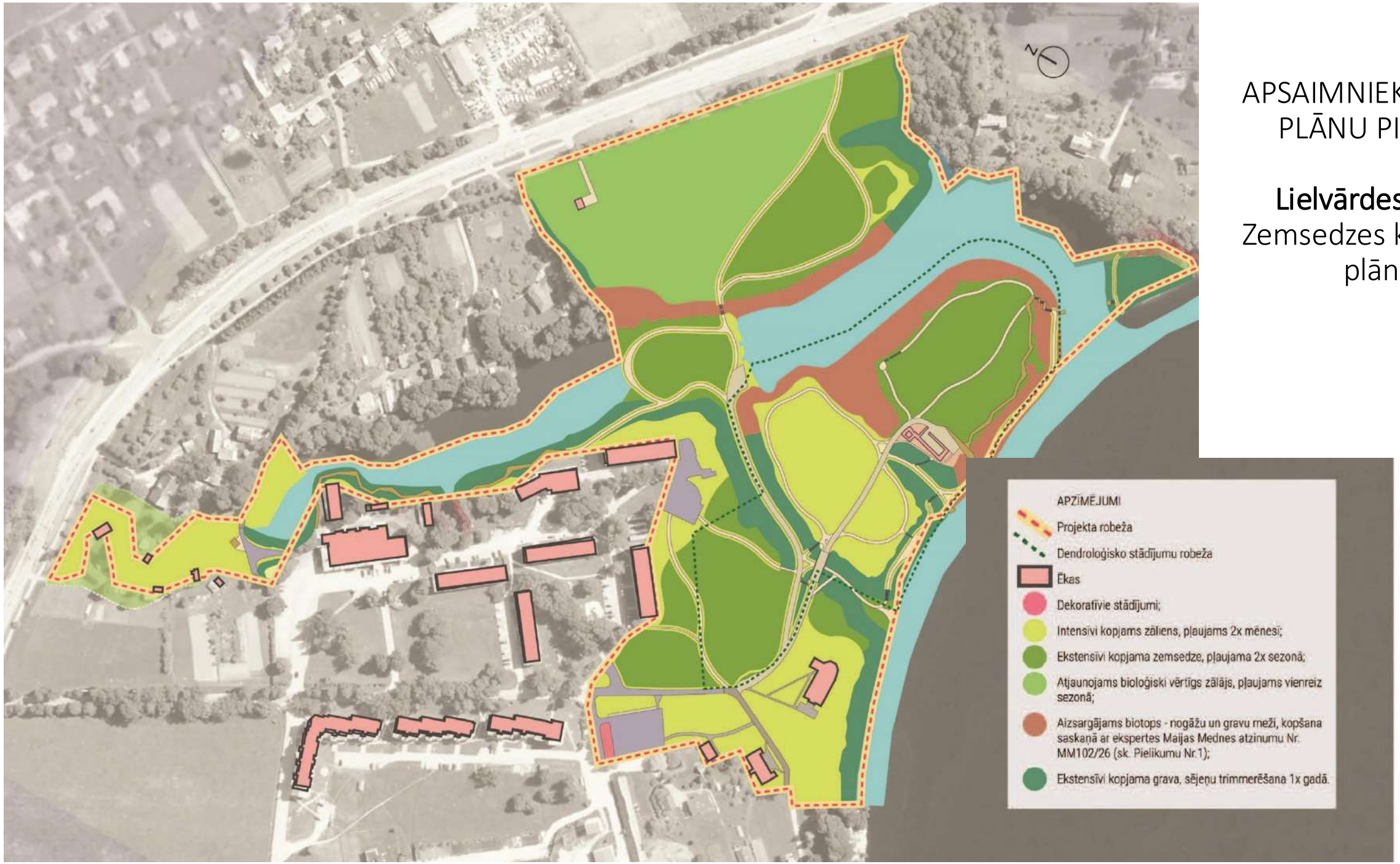

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Lielvārdes parks

Zemsedzes kopšanas plāns

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Kalupes parks

Zemsedzes kopšanas plāns

PLĀNOTIE LABIEKĀRTOŠANAS UN KOPŠANAS DARBI

Kopšanas un ierīkošanas darbu apraksts izstrādāts plānotajām teritorijas funkcionālajām zonām (sk. perspektīvo funkcionālo zonējumu). Labiekārtojuma ierīkošanu var dalīt vairākās kārtās - celiņi ar labiekārtojuma elementiem un apgaismojumu var tikt realizēti neatkarīgi no laipas izbūves. Pirms laipas izbūves nepieciešams veikt pamatīgāku teritorijas izpēti un izstrādāt tehnisko projektu. Paralēli celiņu ierīkošanai nepieciešams veikt skatu atsegšanu uz ezeru, kā arī nevertīgo koku izzāģēšanu.

Apz.	Funkcionālās zonas nosaukums	Plānotie labiekārtošanas un kopšanas darbi
A	Pasākumu vieta	**Labiekārtošana:** - laukuma līdzināšana, zāliena atjaunošana, izvēlētos piemērotāko metodi (uzaršana/frēzēšana/ piesēšana vai pārsēšana), lai iegūtu līdzenāku laukumu ap estrādes zonu; - celiņu nospraušana, ierīkošana, krūmu grupu un jaunu koku stādīšana (augu sarakstu sk. lapās nr.30;31) , labiekārtojuma elementu izgatavošana/pasūtīšana un uzstādīšana; - esošā betonētā laukumiņa demontāža; - ugunskura vietas ierīkošana; - apgriešanās laukuma ierīkošana pirms laipas, izmantojot stiprinātu zālienu (apsēta melnzeme maisīta ar dolomīta šķembām. **Kopšana:** - zāliena ekstensīva pļaušana (1x 2 nedēļās), pirms pasākumiem, pļaušanas biežumu un tehniku piemērot savām iespējām; - lauci nav ieteicams aizstādīt ar kokiem un krūmiem, tā saglabājama nesadrumstalota.
B	Piebraucamais ceļš	**Labiekārtošana:** - piebraucamā ceļa ierīkošana esošās iebrauktuves vietā līdz plānotajai autostāvvietai; - virziena norāžu, apgaismojuma laternu, informācijas stenda izgatavošana, uzstādīšana; - nepieciešama ceļa zīmes uzstādīšana, kas ierobežo tālāku auto kustību aiz autostāvvietas.
C	Parka Z daļa ezera krastā	**Labiekārtošana:** - pastaigu celiņa nospraušana, ierīkošana; - labiekārtojuma elementu izgatavošana, uzstādīšana; **Kopšana:** - nevērtīgo koku un sējeņu izzāģēšana, skatu līniju uz ezeru atsegšana, retinot vainagu un cērtot kokus (sk. ainavu analīzi lapā nr.8 un labiekārtojuma un apstādījumu plānu); - sējeņu izgriešana 1x gadā; - celiņa malu trimmerēšana vai pļaušana 1-2x mēnesī.
D	Vecākā parka daļa ar pastaigu takām	**Labiekārtošana:** - pastaigu celiņu nospraušana, ierīkošana; - labiekārtojuma elementu (ieskaitot apgaismojumu) izgatavošana, uzstādīšana; - virzienu norāžu, marķējuma zīmju uzstādīšana; - dekoratīvu krūmu grupu ierīkošana. **Kopšana:** - esošo koku sakopšana, nevērtīgo koku izzāģēšana; - ekstensīva celiņu malu un zāliena lauču pļaušana 1-2x mēnesī), pļaušanas biežumu un tehniku pielāgojot savām iespējām; - jaunu koku stādīšanu šajā zonā veikt uzmanīgi, naistādot esošās lauces un vērtīgās skatu līnijas.
E	Parka daļa pie Kalupes upes	**Labiekārtošana:** - pastaigu celiņu nospraušana, ierīkošana; - labiekārtojuma elementu - soliņu, velostatīvu, atkrituma urnu, info stenda, takas marķējumu izgatavošana, uzstādīšana, dižkoka marķēšana. **Kopšana:** - jaunu koku grupu stādīšana, pirms tam izzāģējot sējeņus, sakopjot zemsedzi; - ekstensīva celiņu malu pļaušana (1-2x mēnesī), pļaušanas biežumu un tehniku pielāgojot savām iespējām;

Perspektīvais funkcionālais zonējums

Apz.	Funkcionālās zonas nosaukums	Plānotie labiekārtošanas un kopšanas darbi
F	Kalupes krasta zona	**Kopšana:** Upes krastu sakopšana 1x gadā, kritušo zaru, atkritumu aizvākšana.
G	Mazā Kalupes ezera piekrastes zona ar laipām	**Labiekārtošana:** - laipas tehniskā projekta izstrāde; - laipas ierīkošana; - labiekārtojuma elementu - soliņu, info stenda, laipas marķējumu izgatavošana, uzstādīšana. **Kopšana:** - krūmu apauguma daļēja likvidēšana perspektīvas skatu līnijas robežās (sk. ainavu analīzi lapā nr.8); - laipas uzturēšana, atkritumu savākšana.
H	Autostāvlaukums	**Labiekārtošana:** - laukuma nospraušana, ierīkošana; - labiekārtojuma elementu (ieskaitot apgaismojumu)izgatavošana/ pasūtīšana, uzstādīšana. **Kopšana:** - laukuma uzturēšana, atkritumu aizvešana.
I	Atpūtas vieta pie upes	**Labiekārtošana:** - celiņu un laukuma nospraušana, ierīkošana; - piknika galdu izgatavošana/pasūtīšana, uzstādīšana. **Kopšana:** - atkritumu aizvešana; - ekstensīva pļaušana 1-2x mēnesī; - iespējams papildus piknika galdiem izveidot nelielu ugunskura vietu.

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Kalupes parks
Kopšanas darbu apraksts

Anniņmuižas mežaparka vērtības var iedalīt trīs lielās grupās - 1. **Mežs.** Mežs kā ekosistēma pilsētvidē ir liela vērtība pati par sevi. Atšķirībā no parkiem, dārziem un citām cilvēka veidotām apstādījumu struktūrām, mežs pilsētā ienes dabas klātbūtni kopā ar lielu bioloģiskās daudzveidības potenciālu; 2. **Dabas vērtības.** Mežaparka teritorijā ir daudz valsts un vietējas nozīmes dižkoku, augu, sēņu un kukaiņu sugu, tā ir iecienīta putnu un sikspārņu uzturēšanās vieta. 3. **Kultūrvēsture.** Anniņmuižas apkārtnei ir sena vēsture, par ko liecina kultūras pieminekļi, vietvārdi - ielu nosaukumi, kā arī ainavā nolasāmas struktūras - alejas, veci koki, krūmu grupas, kas saglabājušās vēl no pagājušiem gadsimtiem.

MEŽS

Melnalkšņu audze

Priežu kokaudze

Cilvēku izstaigātas takas

Meža zemsedze ar melleņu mētrām

DABAS VĒRTĪBAS

Vistu vanags

Ārstniecības ķiplocene (Alliaria petiolata)

17 valsts un 16 vietējas nozīmes dižkoki

Priežu sveķatājkoksngrauzis (Nothorhina muricata)

KULTŪRVĒSTURE

Anniņmuižas kungu māja 192-.g.

Kokos ieaugusi aleja, kas kādreiz veda uz veco Anniņmuižas kungu māju

Vecanniņmuižas parka daļā saglabājusies parkveida ainavas struktūra

Bijusī Lāčupītes upes gultne ar melnalkšņiem

Foto: projekta autori / interneta resursi

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

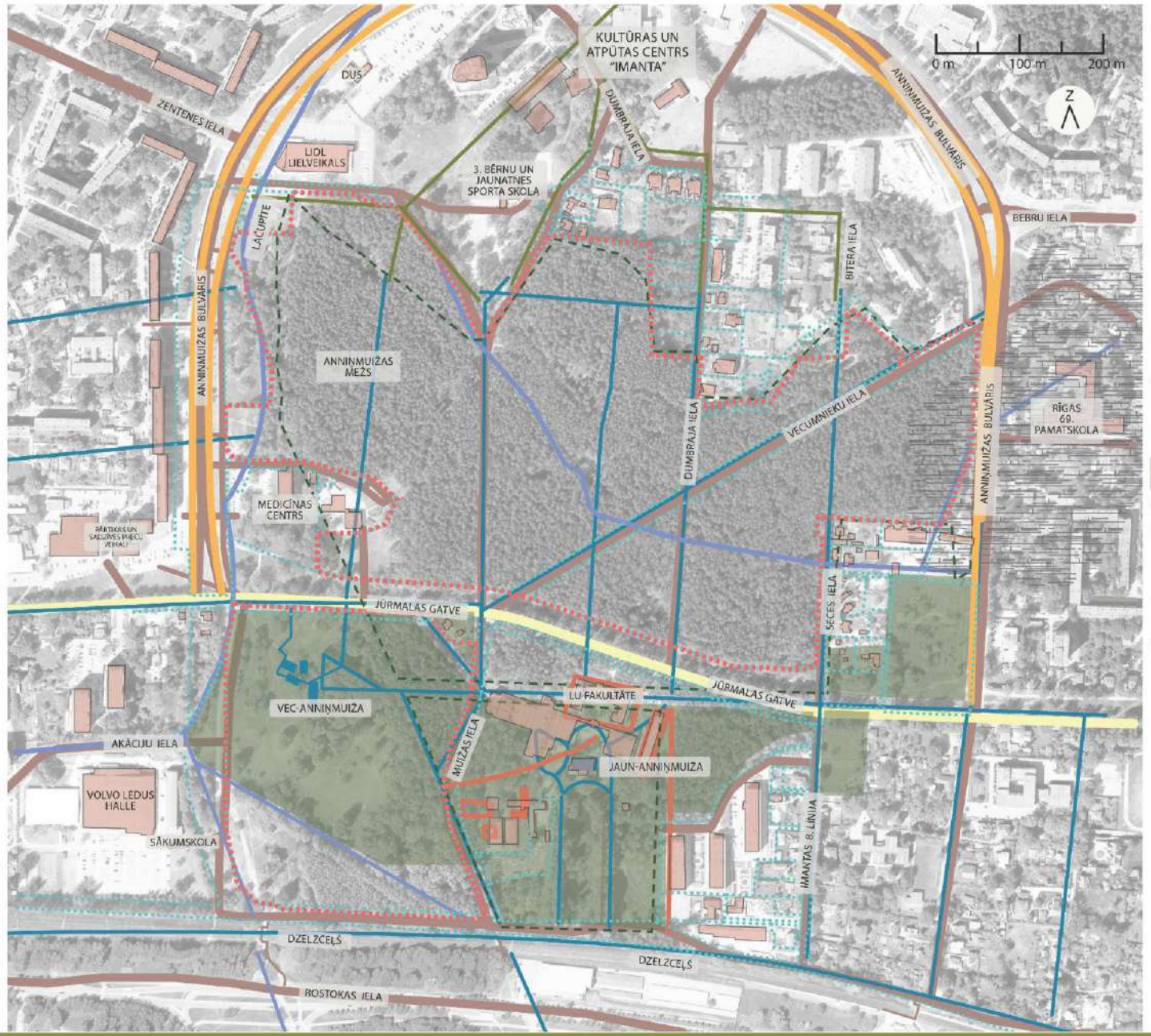

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

ANNIŅMUIŽA (*ANNENHOF, MEINERTSHOF*) SENAJĀS KARTĒS

Par Anniņmuižu pirmās raksfītās ziņas ir no Zviedru Vidzemes laikiem 17. gadsimta pirmajā pusē.17. un 18. gadsimta mijā esošajā kartogrāfiskajā materiālā muižiņa sastopama ar nosaukumu — *Meinertshof, Meijershof, Meinershof*. Muižiņas tagadējais nosaukums radies 18. gadsimtā. Būtisku informāciju sniedz 1904., 1924. un 1928. gada plānu fragmenti, kas glabājas Latvijas valsts arhīvā, kā arī senās Rīgas kartes. Skaidri redzams, ka 20. gs. sākumā līdzās pastāv gan vecais, gan jaunais Anniņmuižas komplekss. Uz veco Anniņmuižas vietu ved Anniņmuižas iela, kuras galā, īsi pirms iebraukšanas muižā, stādīta aleja. Tagadējā Anniņmuižas meža vietā arī atradies priežu mežs ar ceļu tīklu. Izteikti iezīmējas diagonāls ceļš, kas šķērso meža teritoriju - mūsdienās - Vecumnieku iela. Atsevišķos 20. gs. sākuma plānos labi redzams jaunās Anniņmuižas parka plānojums ar dīķi un alejām.

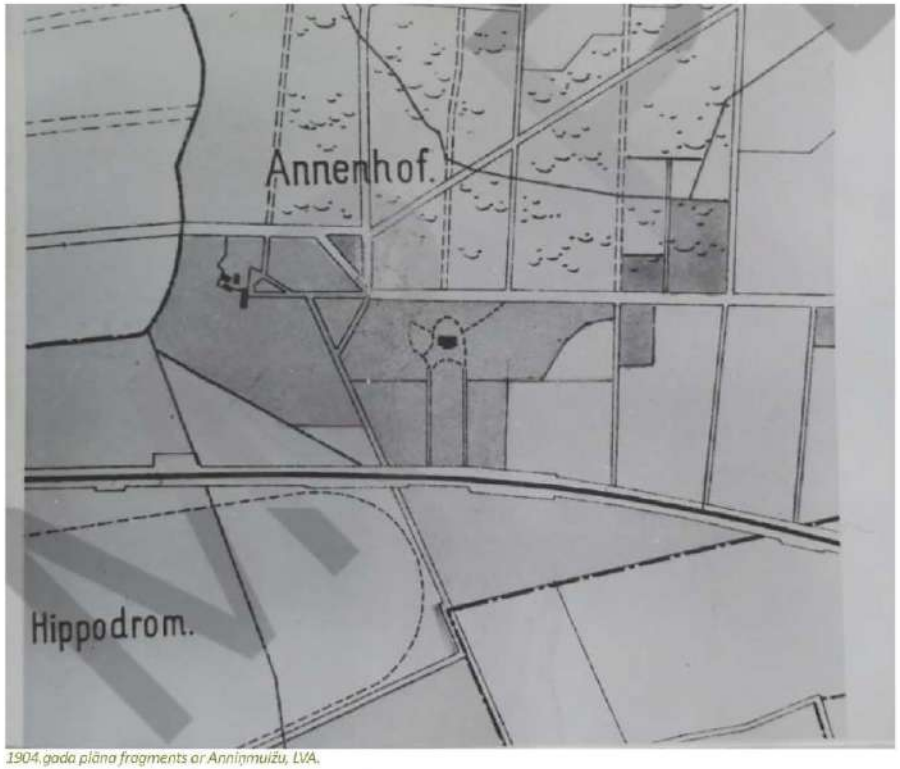

1904.gada plāna fragments ar Anniņmuižu, LVA.

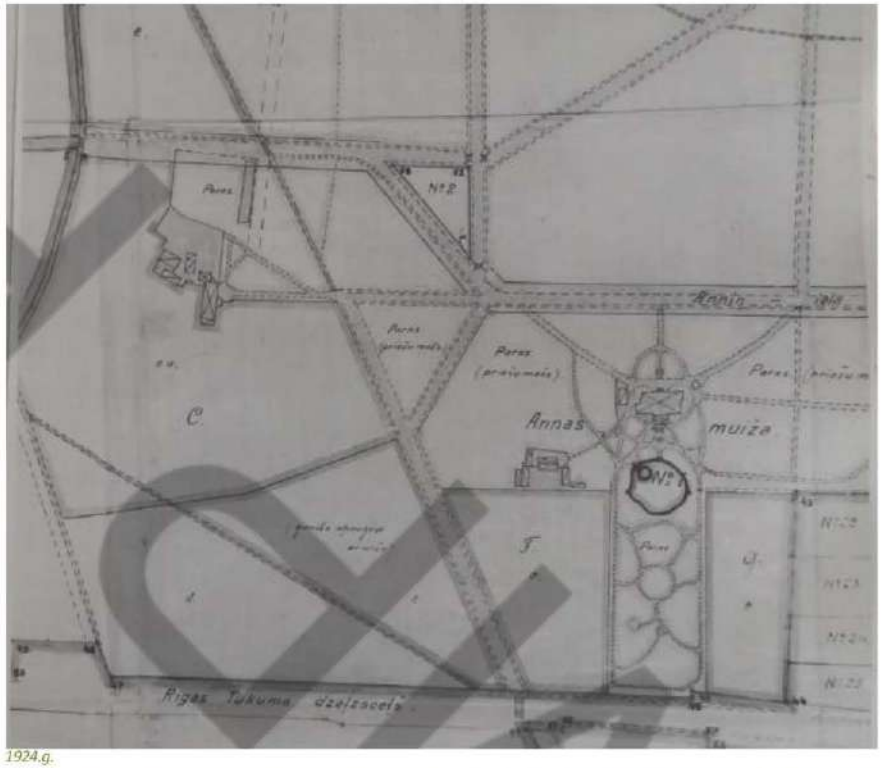

1924.g.

1866.g.

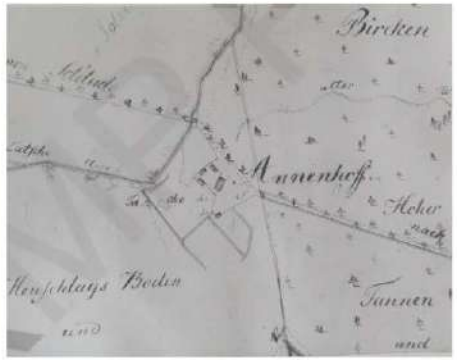

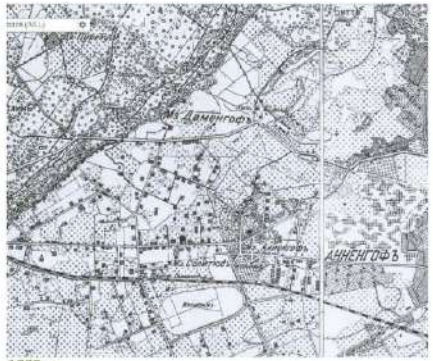

1908.g.

1914.-1919.g.

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

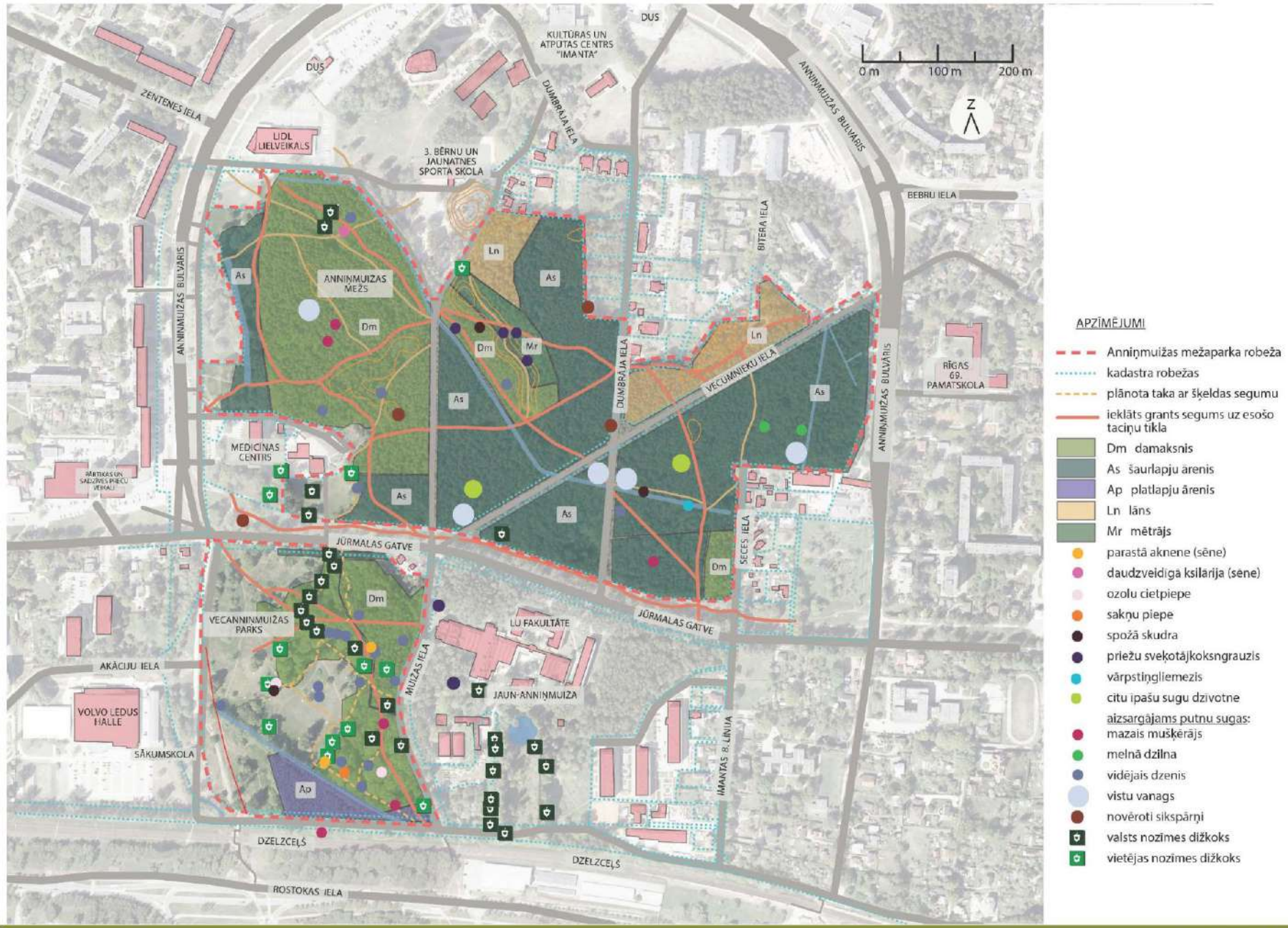

Plānotā Anniņmuižas mežaparka teritorijā kopš 2015. gada konstatētas 62 putnu sugas. No tām trīs ir Latvijā īpaši aizsargājamas - mazais mušķērāji (*Ficedula parva*) , vidējais dzenis (*Leiopicus medius*) un melnā dzilna (*Dryocopus martius*) (MK Noteikumi Nr.396), visas trīs arī ir iekļautas ES Putnu direktīvas 1. pielikumā (2009/147/EK Annex 1). Vidējam dzenim un vistu vanagam veidojami mikroliegumi (MK Noteikumi Nr.940). Teritorijā konstatētas 4 īpaši aizsargājamas sikspārņu sugas - ziemeļu sikspārnis (*Eptesicus nilssoni*), rūsganais vakarsikspārnis (*Nyctalus noctula*), Natūza sikspārnis (*Pipistrellus nathusii*) un divkrāsainais sikspārnis (*Vespertilio murinus*).

Ziemeļu sikspārnis (Eptesicus nilssonii)

Mazais mušķērājs (Ficedula parva)

Rūsganais vakarsikspārnis (Nyctalus noctula)

Rūsganais vakarsikspārnis (Nyctalus noctula)

Vidējais dzenis (Leiopicus medius)

Natūza sikspārnis (Pipistrellus nathusii)

Melnā dzilna (Dryocopus martius)

Vīstu vanags (Accipiter gentilis)

Vidējais dzenis (Leiopicus medius)

Mazais mušķērājs (Ficedula parva)

Divkrāsainais sikspārnis (Vespertilio murinus)

Vīstu vanaga ligzda

Foto: projekta autori / interneta resursi

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

Anniņmuižas mežaparkā konstatētas šādas īpaši aizsargājamas kukaiņu un sēņu sugas: Priežu sveķotājkoksngrauzis (*Nothorhina muricata*), vārpstiņgliemezis (*Clausiliidae sp.*), spožā skudra (*Lasius fuliginosus*), parastā aknene (*Fistulina hepatica*) un daudzveidīgā ksilārija (*Xylaria polymorpha*), kas attīstās uz ozolu un liepu trupošas koksnes. Austrumu daļā konstatētas divas Latvijas Sarkanās grāmatas 3.kategorijā iekļautas augu sugas – ārstniecības ķiplocenes (*Alliaria petiolata*) atradnes.

Ārstniecības ķiplocene (*Alliaria petiolata*)

Priežu sveķotājkoksngrauzis (*Nothorhina muricata*)

Spožā skudra (*Lasius fuliginosus*)

Daudzveidīgā ksilārija (*Xylaria polymorpha*)

Vārpstiņgliemezis (*Clausiliidae sp.*)

Parastā aknene (*Fistulina hepatica*)

Priežu sveķotājkokšņgrauža apdzīvota priede

Mežaparka apsekošana kopā ar O.Nikodemusu 19.07.2023

Valsts nozīmes dižkoks, sakopšanu veikuši SIA Labie Koki

Vecanniņmuižas parka daļā saglabāta krītala - mājvieta daudzām kukaiņu sugām

Dabiskiem mežiem raksturīgs augājs ar meliņēm un papardēm

Jūrmalas gatves tuvumā sastopama ziemeļu madara - dabiska zālāju indikatorsuga

Foto: projekta autori / interneta resursi

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

Mežaparka teritorijā šobrīd sastopami šādi invazīvie un ekspansīvie augi:
Podagras gārsa (*Aegopodium podagraria*), sīkziedu sprigane (*Impatiens parviflora*), vārpainā korinte (*Amelanchier spicata*), parastā kļava (*Acer platanoides*), ošlapu kļava (*Acer negundo*), Japānas dižsūrene (*Reynoutria japonica*).
Potenciāli invazīvi augi: Kanādas zeltslotiņa (*Solidago canadensis*), puķu sprigane (*Impatiens glandulifera*) - šobrīd nav konstatēti lielās platībās.
Parastās kļavas un korintes pārsvarā veido pamežu, gārsas un nezālienu zonas izveidojušās celiņu malās un laucēs, kur nav pameža. Dižsūrenes, ošlapu kļavas savukārt aug dzelzceļa līnijas tuvumā esošajās laucēs.

Ošlapu kļava (*Acer negundo*)

Vārpainā korinte (*Amelanchier spicata*)

Bliva gārsu audze zemsedzē

Gārsas audzes celiņu malās iztīrītā pameža zonā

Japānas dižsūrene (*Reynoutria japonica*) dzelzceļa līnijas tuvumā

Vārpainā korinte (*Amelanchier spicata*)

Aizaudzis pamežs ar kļavu sējeņiem un korinšu atvasēm

Sīkziedu sprigane (*Impatiens parviflora*)

Japānas dižsūrene (*Reynoutria japonica*)

Pamežu veido bliva kļavu sējeņu audze

Lauce ar nezālienu sugām blakus Lāčupītes fragmentam

Kokaudze ar kļavām

Foto: projekta autori / interneta resursi

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

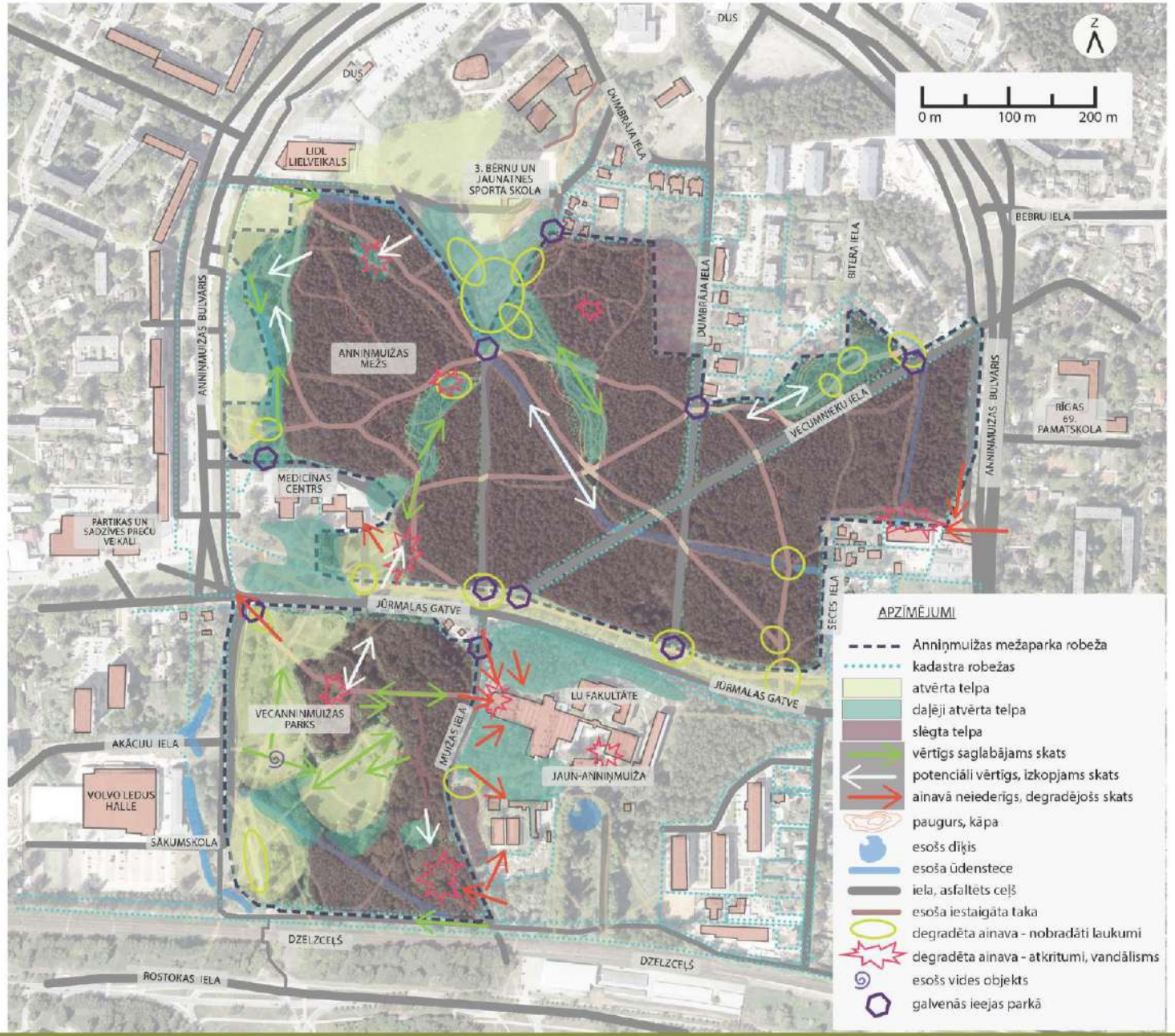

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

ESOŠĀS SKATU LĪNIJAS

Anniņmuižas mežaparka teritorijā konstatēti vērtīgi saglabājami skati, potenciāli vērtīgi izkopjami skati, kā arī ainavā neiederīgi degradējoši skati. Vērtīgas skatu līnijas pārsvarā koncentrētas Vecanniņmuižas parka daļā, kur ainavai piemīt dinamisks un neparedzams raksturs, kur apaugums veidojies vairākos līmeņos – ir meža zona un lielu koku puduri, ir krūmu grupas mežmalā, kas ieskauj lauces, ir plašas lauces un mazākas lauces meža ieskāvumā. Potenciāli vērtīgas skatu līnijas Anniņmuižas mežā veidojas Lāčupītes fragmenta zonā, kur ieteicams ierīkot atpūtas un piknika vietu. Kā potenciāli vērtīgus var minēt arī atsevišķus meliorācijas grāvja posmus, kur koku apaugums, mētrāji, papardes un koku kritalas padara tos par skaistām meža graviņām. Degradējoši nepievilcīgi skati konstatēti gar Mūžas ielu – skats uz neapdzīvotas sarkanas ķieģeļu ēkas fasādi un turpat netālu esošajiem angāriem rada drūmu un nesakoptu noskaņu.

Vērtīgi skatu punkti Vecanniņmuižas parka lielajā laucē

Vērtīgi skatu punkti Vecanniņmuižas parka lielajā laucē

Izcils skatu punkts liepu alejā Vecanniņmuižas parkā

Pilnveidojams skats pie bijušās Lāčupītes

Ainavu degradējošs skats no Mūžas ielas

Pilnveidojams skats. Arhitektūras un ainavas dīsbalanss

Pilnveidojams skats. Meža ievalka

Pilnveidojams skats. Izbradātās kāpas

Ainavu degradējošs skats no liepu alejas Vecanniņmuižas parkā

Degradējošs skats no Mūžas ielas

Mežaparka R malā kontrastējošs skats uz daudzstāvu dzīvojamo apbūvi.

Mežaparka A malā degradējošs skats uz vecām garāžām

Foto: projekta autori / interneta resursi

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

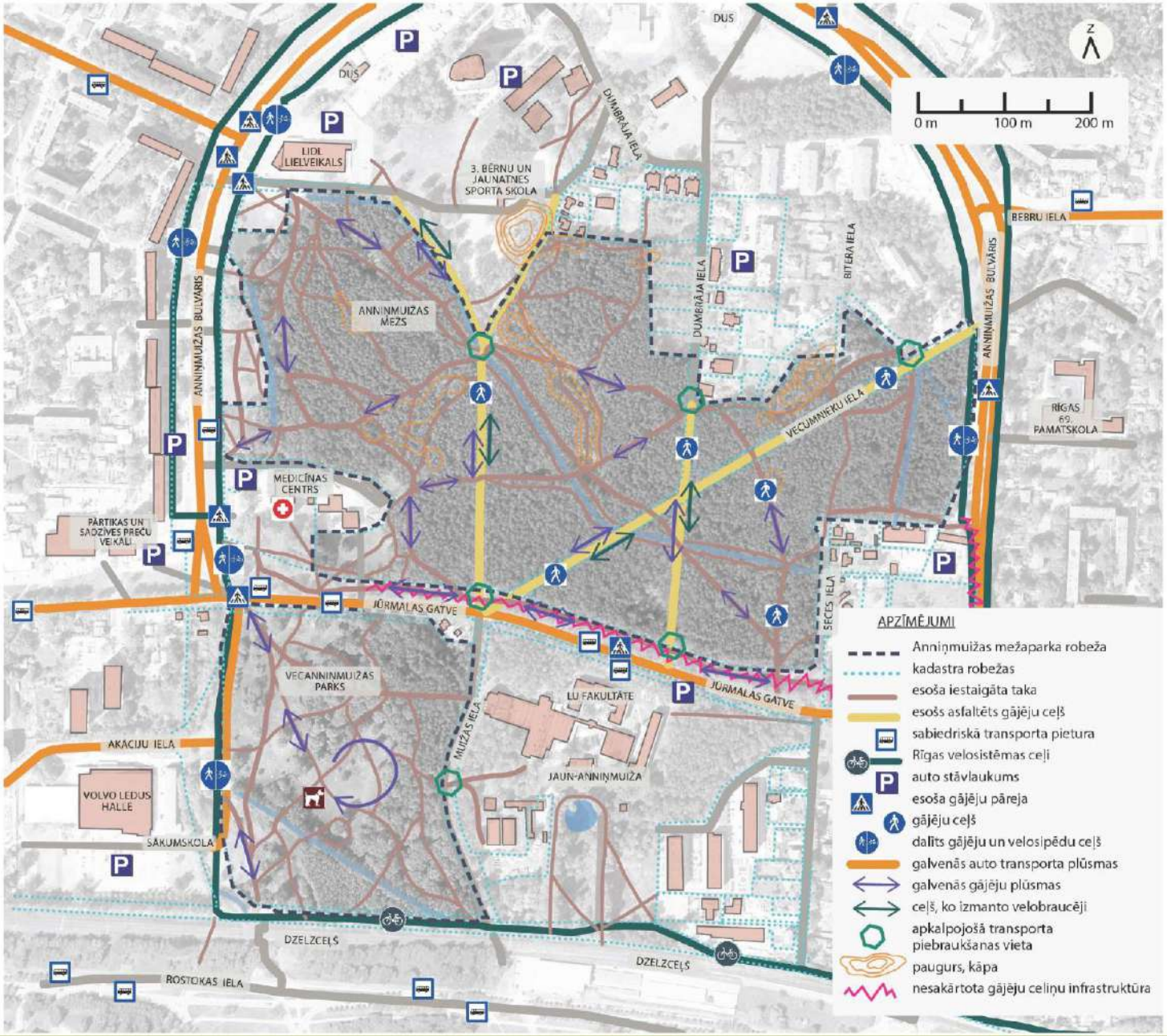

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

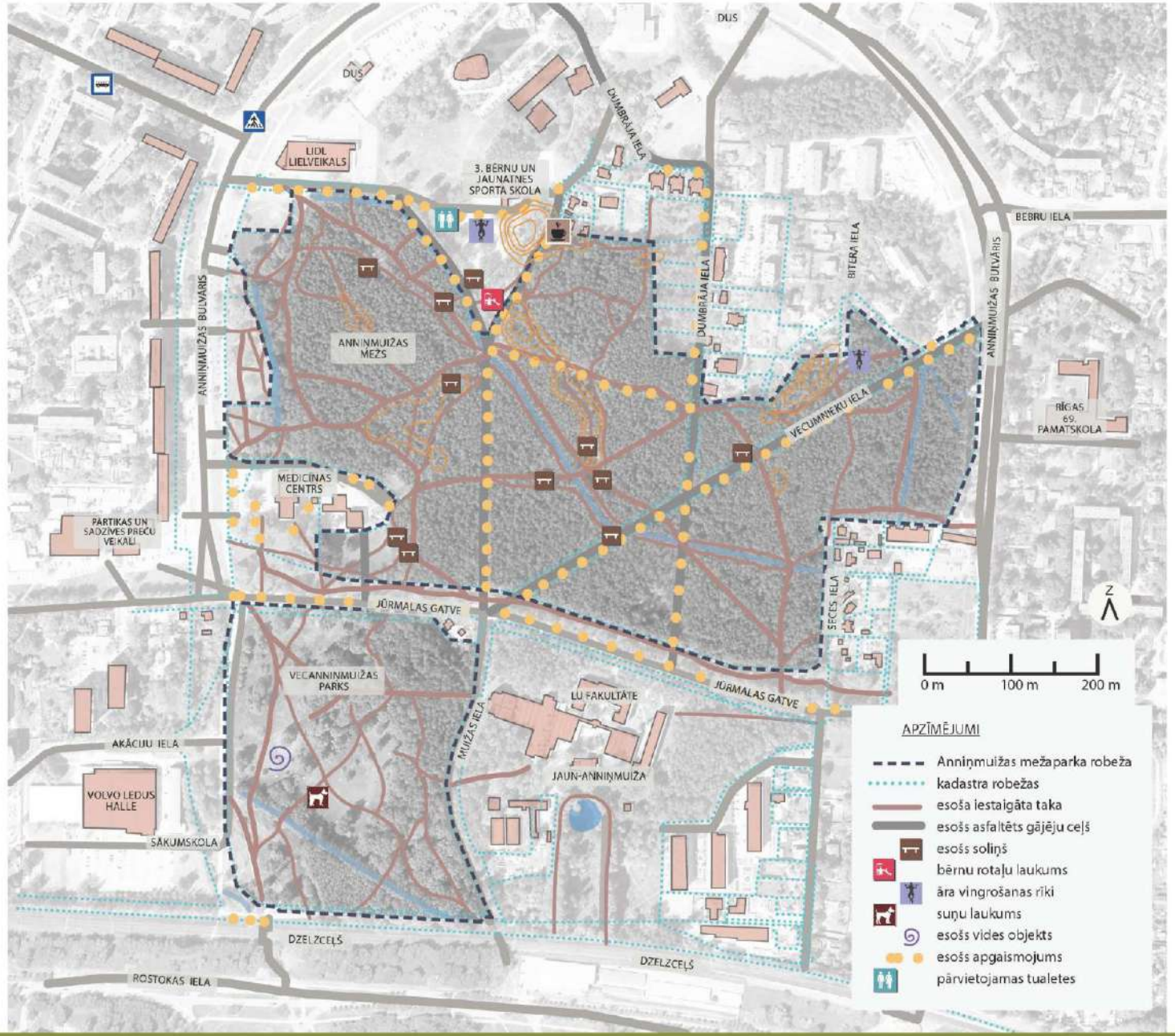

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

ESOŠĀ LABIEKĀRTOJUMA ANALĪZE

Anniņmuižas teritorijā šobrīd izvietoti 3 veida soliņi - guļbaļķu soli, vienkārši koka soli bez atzveltnes un koka soli ar atzveltni. Koka soli krāsoti brūnā tonī, guļbaļķu soliem saglabāts dabīga koka tonis. Soli izvietoti celiņu malās, kā arī laucēs vai nelielos pauguros, kur pulcējas vairāk cilvēku. Soliņu un atkritumu urnu izvietojums ir diskutabls - nākotnes labiekārtojuma risinājumā soliņu skaitu būtu ieteicams palielināt un izvietot tos celiņu tīkla malās, kur tos vieglāk apsaimniekot. Teritorijā izvietotas divu veidu valējas metāla atkritumu urnas brūnā un zaļā krāsā. Urnas novietotas pārsvarā blakus soliņiem. Lai arī labiekārtojuma elementu mežaparkā nav daudz, tie ir pietiekami atšķirīgi un nerada vienotu teritorijas koptēlu. Esošo atkritumu urnu izvēle nav veiksmīga, jo putni regulāri no tiem iznēsā atkritumus, piesārņojot mežu. 2023. gada nogalē Vecanniņmuižas parka daļā Rīgas pilsētas līdzdalīgās budžetēšanas projekta "Vec-Anniņmuižas atdzimšana" ietvaros ierīkots suņu laukums, ugunskura vieta, piknika galdi, izvietoti info stendi, norādes un atkritumu urnas.

Guļbaļķu sols

Biežāk izmantotā metāla atkritumu urna

Koka sols ar atkritumu urnu

Apgaismojuma laternas ~6m augstas

Koka soli ar atzveltni un atkritumu urna

Biežāk lietotie soli mežaparkā

Suņu laukums (2023)

Vides objekts "Zilais miglas vāls"

Ugunskura vieta (2023)

Vingrošanas iekārta

Info stends (2023)

Informatīva zīme piestiprināta pie koka stumbra

Virziena norāde (2023)

Foto: projekta autori / interneta resursi

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

ANNIŅMUIŽAS MEŽAPARKA APSAIMNIEKOŠANAS ZONU PLĀNS

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

Esošā situācija

Plānotā situācija

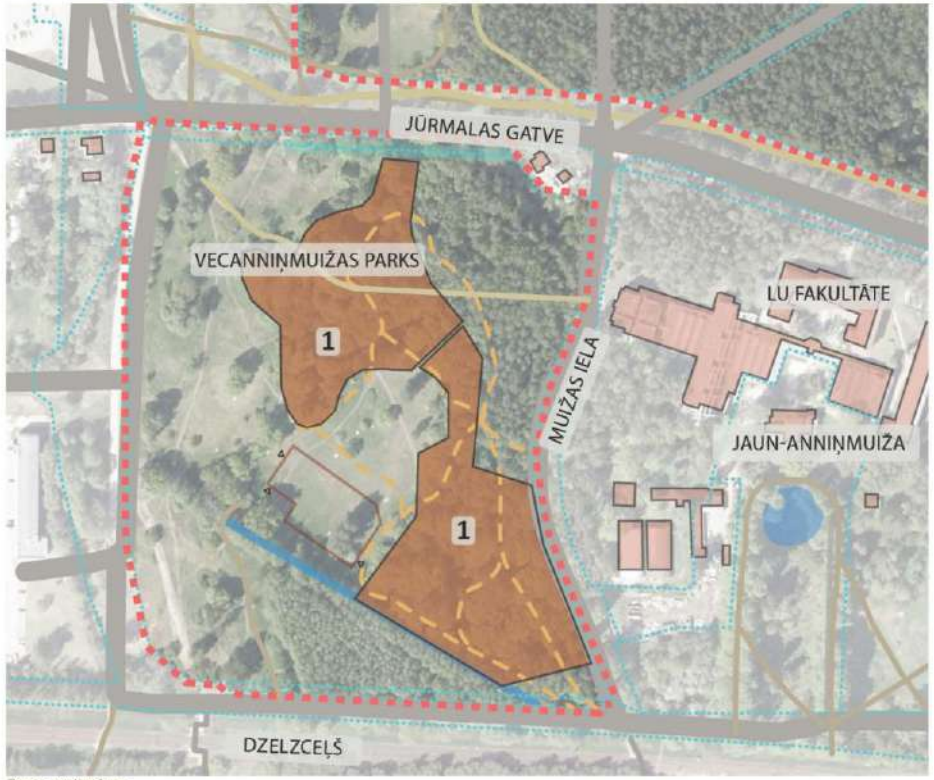

Zonas novietojums

1. ZONA. OZOLU, LIEPU PARKVEIDA KOKAUDZE

Platība: 2,6 ha.

Apsaimniekošanas mērķis.

Parkveida ainava ar dažāda vecuma liepām, ozoliem un atsevišķām introducētu koku sugām.

Kokaudze

- Pirmajā stāvā saglabājamas liepas, ozoli un priedes, otrajā stāvā un paaugā ozoli, liepas, kā arī daudzveidībai oši, pīlādži, kastaņi.
- Izgaismotās vietās papildus stādāmas introducētas koku sugas, piemēram, parastais skābardis, dižskābardis, Eiropas lapegle, pamazām veidojot parkveida ainavu.
- Izgaismojami dižkoki un koki ar lieliem dobumiem – vainagu projekcijas zonā izzāģējami gan koki, gan krūmi.
- Saglabājamas un sakopjamas vēsturiskās liepu alejas, vainagu projekcijas zonām attīrāmas no apauguma, saglabājot esošo zemsedzi.

Pamežs

- Pamežs izzāģējams pilnībā vienā paņēmienā, saglabājot vienīgi atsevišķus ainaviskus lazdu eksemplārus. Nozāģētais materiāls no teritorijas aizvācams.
- Neliela pameža josla saglabājama gar Muižas ielu, lai veidotos buferjosla mežaparka mikroklimata nodrošināšanai, kā arī nepievilcīgu skatu aizsegšanai. Šajā joslā saglabājama esošā zemsedze.
- Pameža izgriešana veicama regulāri līdz zālāja ierīkošanai ne retāk kā 1x divos gados.

Zemsedze

- Esošā zemsedze pakāpeniski un plānveidīgi nomaināma pret zālāju, lai meža vietā veidotos parkveida pļava ar koku puduriem un soliteriem (sk. aprakstu lapā Nr. 38). Pēc parkveida pļavas ierīkošanas, jāveic zālāja pļaušana 1-2x sezonā, nopļauto materiālu aizvedot.

Aizsargājamas sugas

- Parastā aknene (*Fistulina hepatica*), spožā skudra (*Lasius fuliginosus*), valsts un vietējas nozīmes dižkoki (19 gab.).

Plānotais labiekārtojums

- Dižkoku taka, irdenā seguma celiņu fiksi, informatīvas zīmes, norādes, stendi.

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

Parkveida pļava

Sugu daudzveidība parkveida pļavā

Parkveida pļava ar koku grupām

1. ZONA. PARKVEIDA PĻAVAS ATJAUNOŠANA UN KOPŠANA

- Parkveida pļava atjaunojama 1. zonā (ozolu, liepu parkveida kokaudze) biotopu eksperta uzraudzībā.
- **Parkveida pļavas atjaunošanas mērķis:**
- Parkveida pļavā atklātas zālāju platības mijas ar izgaismotiem kokiem vai koku grupām, nodrošinot vecu koku ilgmūžību un dzīvotni daudzām nozīmīgām sugām, kas apdzīvo parkveida ainavas. Saglabātie dažāda vecuma koki nodrošinās biotopa ilglaicību.
- **Piemēri:** Aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja"

- **Parkveida pļavas atjaunošanai veicami šādi darbi:**

- Vispirms izzāģējams pamežs un sekundārā kokaudze. Darbu gaitā saglabājamo koku skaits koriģējams, jo tikai pamazām, atklājot ainavu, iespējams novērtēt veidojamās ainavas konfigurāciju.
- Lai ierobežotu atvašu veidošanos, pēc ciršanas darbiem jāveic nozāģēto krūmu un koku celmu frēzēšana, izmantojot celmu frēzi.
- Cērtot sekundāros kokus, jānovāc ciršanas atliekas, lai frēzēšanas rezultātā neveidojas biezs, sasmalcināts koku zaru un mizu atlieku slānis, kas traucēs zālāja attīstību. Ja šāds slānis izveidojies, tas jānovāc, līdz atsedzas kaila zeme.
- Pēc atjaunošanas darbiem jānolīdzina risas un nelīdzena zemes virskārta, izmantojot ecēšanas, smalcinātāju vai citus agregātus. Tehnikas un agregātu kustība iespēju robežās plānojama pa esošām brauktuvēm.
- Biotehniskajiem darbiem vēlams izvēlēties piemērotus apstākļus: kailsalu vai sausumu.
- Seno koku ilgmūžības palielināšanai rekomendējama vainagu kopšana, lai nodrošinātu koku stabilitāti jaunajos apstākļos, kur tie ir vairāk eksponēti vēja ietekmei.
- Nepieciešama ir arī jaunāku saglabājamo koku vainagu strukturāla veidošana, lai nodrošinātu stabila vainaga attīstību, paildzinot koka dzīvi un noturību pastiprināta vēja apstākļos. Koku vainagu kopšanas darbi uzticami kvalificētiem kokkopjiem - arboristiem ar pieredzi šādu darbu veikšanā.
- Pēc biotehnisko darbu pabeigšanas jaunie gaismas apstākļi veicinās zālāja veģetācijas attīstību. Lai atjaunotajā teritorijā nerastos blīvas audzes ar kokaugu atvasēm, veicama koku un krūmu celmu frēzēšana, iznīcinot lapu koku snaudošos pumpurus pie sakņu kakla.
- Lai uzturētu atjaunotās parkveida ainavas struktūras un funkcijas, nepieciešams nodrošināt regulāru ikgadēju zālāja nopļaušanu un zāles savākšanu. Jāvērtē, vai kādā no atjaunotās teritorijas daļām nav savairojušās nitrofīlas vai invazīvas sugas, kuras vēlams nopļaut agri (pirms ziedēšanas), vai arī būs nepieciešams nopļaut vairākas reizes sezonā.
- Pirmajā gadā pēc atjaunošanas darbiem ieteicama vēlā pļauja, ļaujot augiem nostiprināt sakņu sistēmu un nogatavināt sēklas, veicinot dabisko zālāju izsēju.

Foto: projekta autori / interneta resursi

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

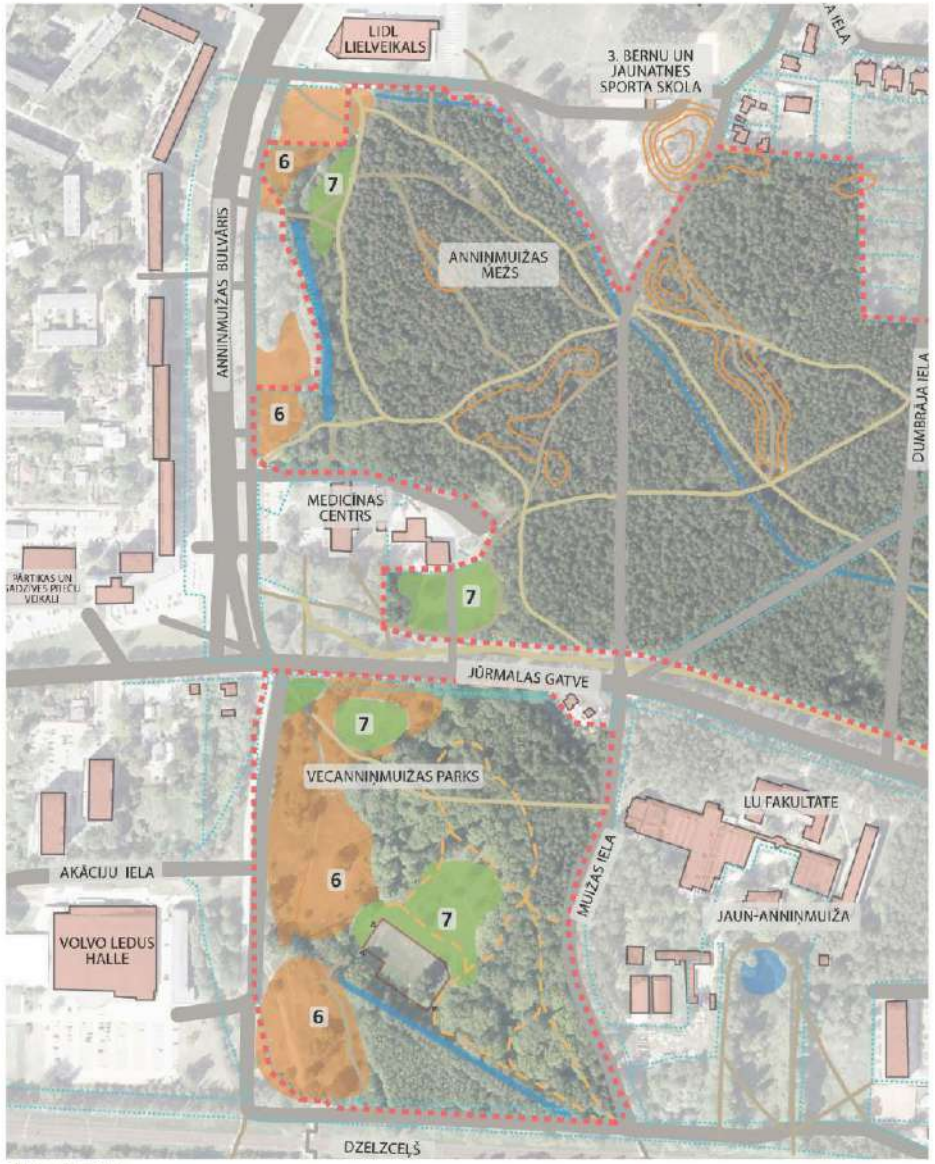

Zonu novietojums

6.,7. ZONA. ZĀLĀJI

6. zona Ekstensīvi kopts dabisks zālājs.
7. zona. Regulāri pļauts zāliens

Platība: ~ 6 ha.

- Mežaparka teritorijā atrodamas atklātās platības – zālāji un zālieni. Zālieniem raksturīga regulāra apsaimniekošana (pļaušana, mēslošana, vertikulēšana), augstums līdz 15 cm, mazs sugu sastāvs. Zālājiem ir lielāka sugu daudzveidība un ekstensīva kopšana – retāka pļaušana, bet svarīga nopļautās masas aizvākšana.
- Mežaparka apsaimniekošanas zonējumā paredzēti 4 dažādi zālienu/ zālāju tipi ar atšķirīgu apsaimniekošanas kārtību:
  - Regulāri pļauts zāliens, vidēji 15 cm augsts (pļauj 2-3x mēnesī);
  - Ekstensīvi kopts dabisks zālājs (pļauj 1-2x sezonā, nopļauto zāli aizvāc);
  - Meža lauces (pļauj 1-2x sezonā, nopļauto zāli aizvāc);
  - Atjaunojams zālājs - parkveida pļava 1. zonā (Ozolu liepu parkveida kokaudze) (pļauj 1-2x sezonā, nopļauto zāli aizvāc).
- Lai saglabātu mežaparka sugu daudzveidību, pļaušanas biežumu zālieniem un zālājiem ieteicams regulēt nevis pēc zāles garuma, bet gan pēc konkrētās sezonas laika apstākļiem.
- Sausās un karstās vasarās nav pieļaujama pārāk bieža pļaušana, kas veicina zāles izdegšanu. Zālāju platības nav nepieciešams pļaut biežāk par 2 reizēm sezonā, lai nodrošinātu sugu daudzveidību. Obligāts nosacījums zālājiem sugu daudzveidības veicināšanai ir nopļautās zāles aizvākšana.
-

Plānotais labiekārtojums

- Irdenā seguma celiņu tīkls, informatīvas zīmes, norādes, stendi, apgaismojums, soliņi, pikника galdi, atkritumu urnas, velo novietnes, aktivitāšu laukums 6-12 gadus veciem bērniem.

Esošais zālājs mežaparka DR malā

Esoša meža lauce

Foto: projekta autori / interneta resursi

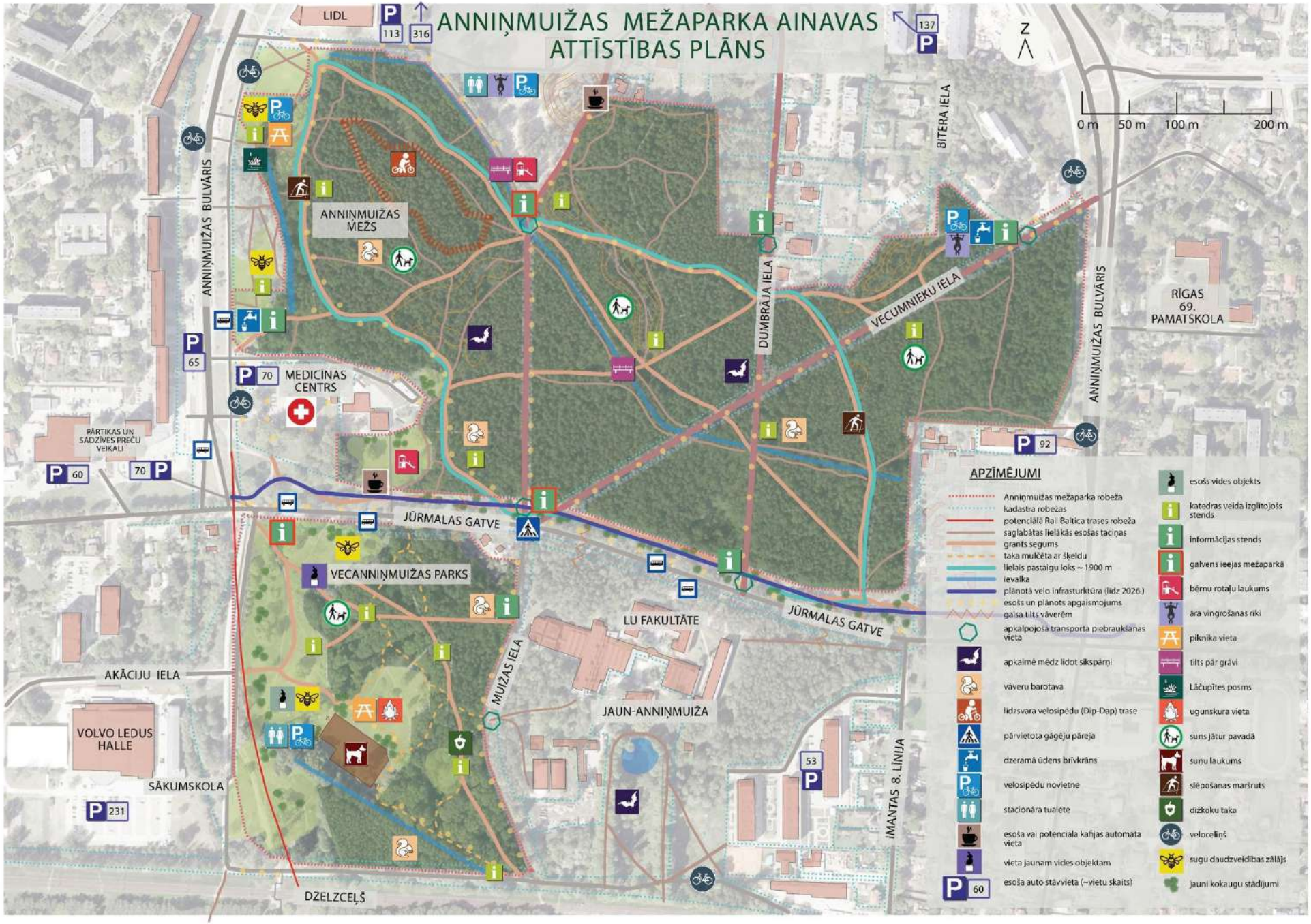

APSAIMNIEKOŠANAS PLĀNU PIEMĒRI

Anniņmuižas mežaparka attīstības plāns

GREAT DIXTER STĀSTS

Northiam, East Sussex, UK

Dārza vecums: 116 gadi (1910.g)

Platība: 2.4ha (6 akri)

Apmeklētāji: 50 000

Komanda: sezonā 70-80

Pārvalda: Great Dixter Charitable Trust (no 2003)

Galvenais dārznieks un izpilddirektors: Fergus Garrett

Dārza virzieni – izglītība, ilgtspējība, eksperimenti, mainīgums, augstas meistarības dārzkopība, no 2007.gada bezkūdras dārzkpopība

1220-
1340-1450
1905

1913

Arts & Crafts movement

Mākslas un amatniecības stila dārzs
(Asociatīvi English cottage garden)

- **Dārzs sastāv no telpām, istabām**
- **Saikne ar arhitektūru**
- **Formāla struktūra + brīvi stādījumi**
- **Bagātīgi apmaļu stādījumi (borders)**
- **Tradicionāli materiāli**
- **Topiāriji**

Pārstāvji dārzu dizainere **Gertrude Jekyll**
un arhitekts **Edwin Lutyens**

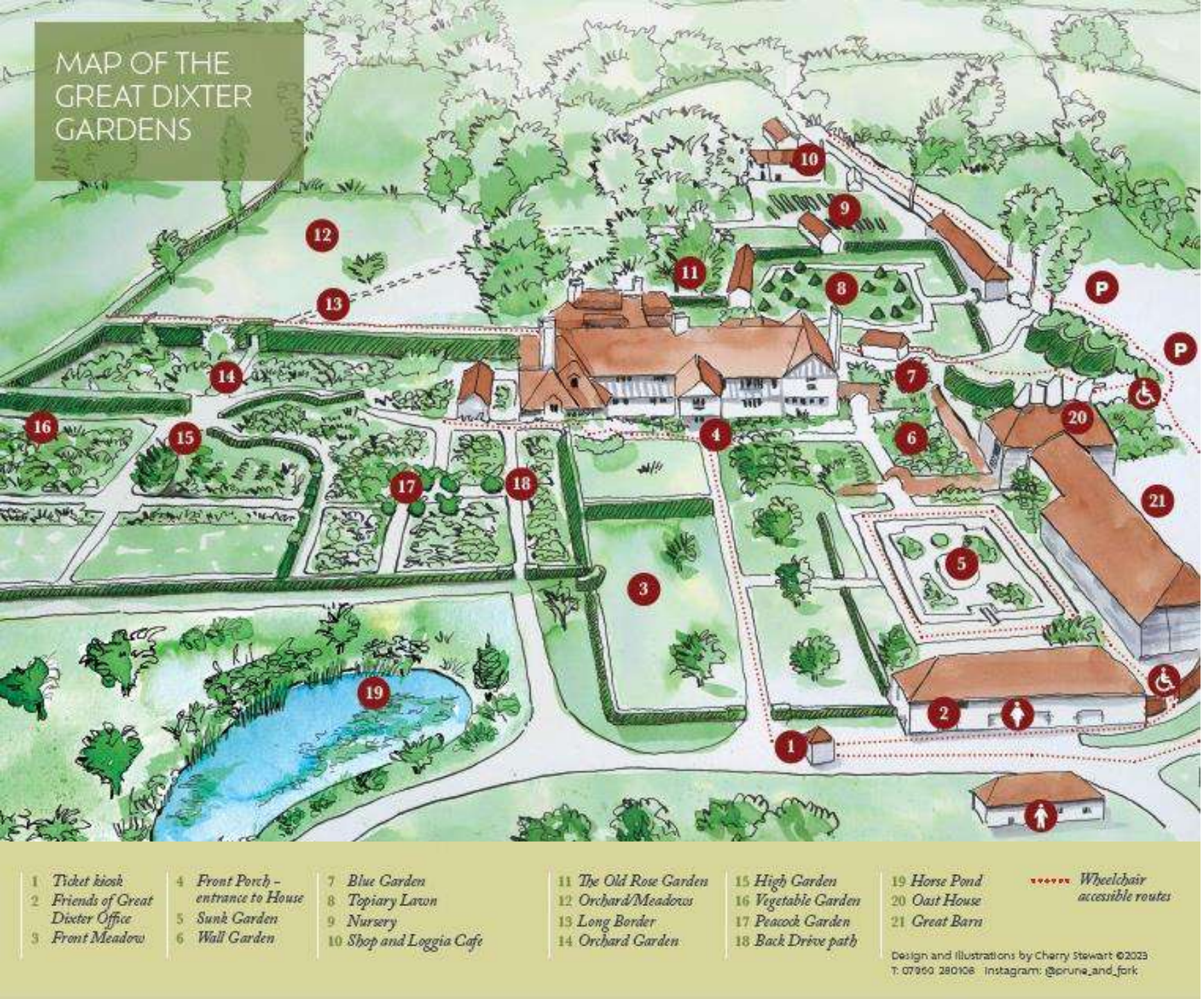

1 kiosks

2 ofiss

3 ieejas pļava

4 ieeja dzīvojamā ēkā

5 Ieplakas dārzs

6 Wall Garden

7 Zilais dārzs

8 Topiāriju zāliens

9 stādaudzētava

10 veikals un kafejnīca

11 eksotiskais dārzs

12 augļudārzs/pļava

13 Long Border

14 Augļu dārzs

15 augstais dārzs

16 Sakņu dārzs

17 pāvu dārzs

18 aizmugures iebrauktuve

19 zirgu dīķis

20 kalte

21 lielā kūts

1914

1986

2014

1917

1994

2017

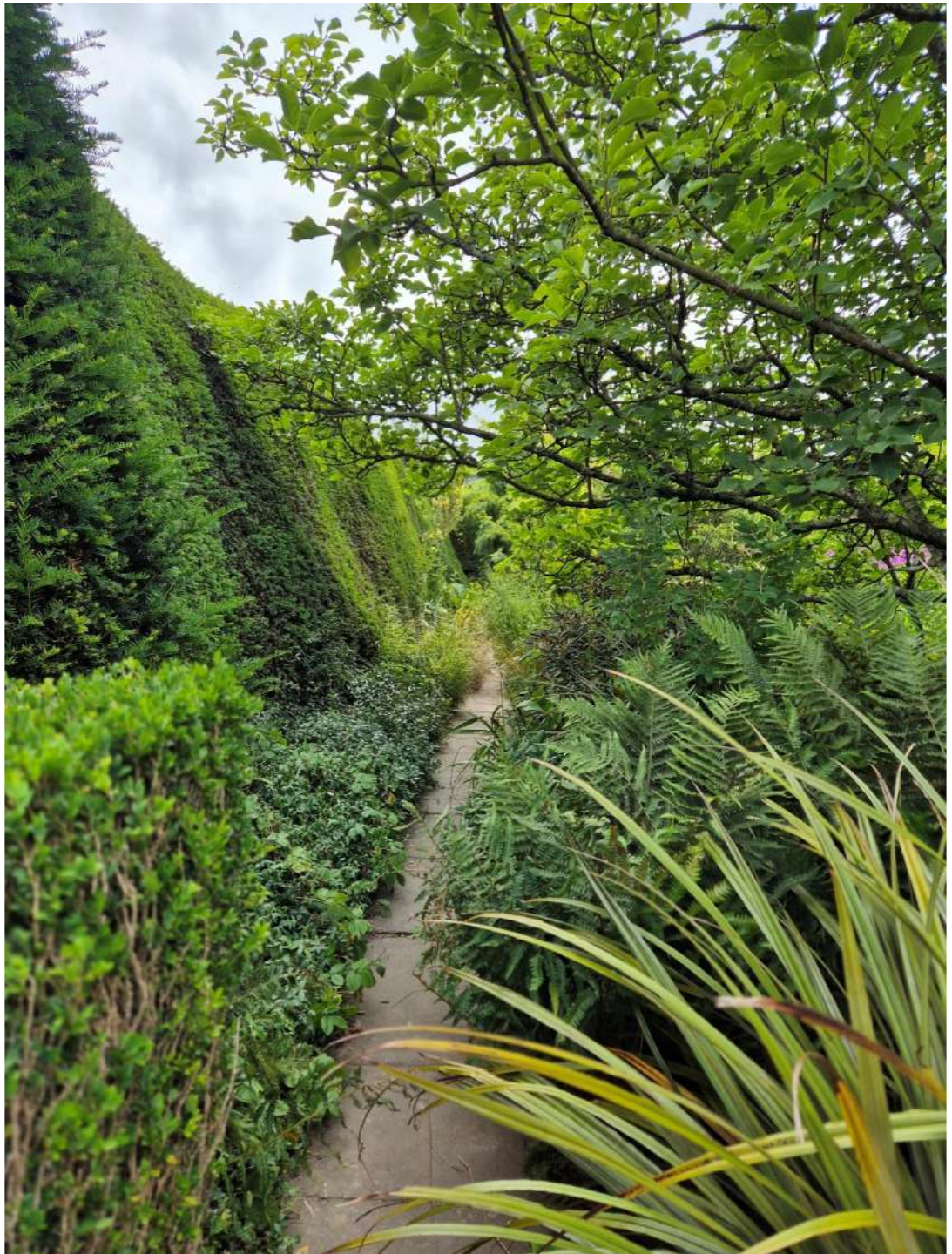

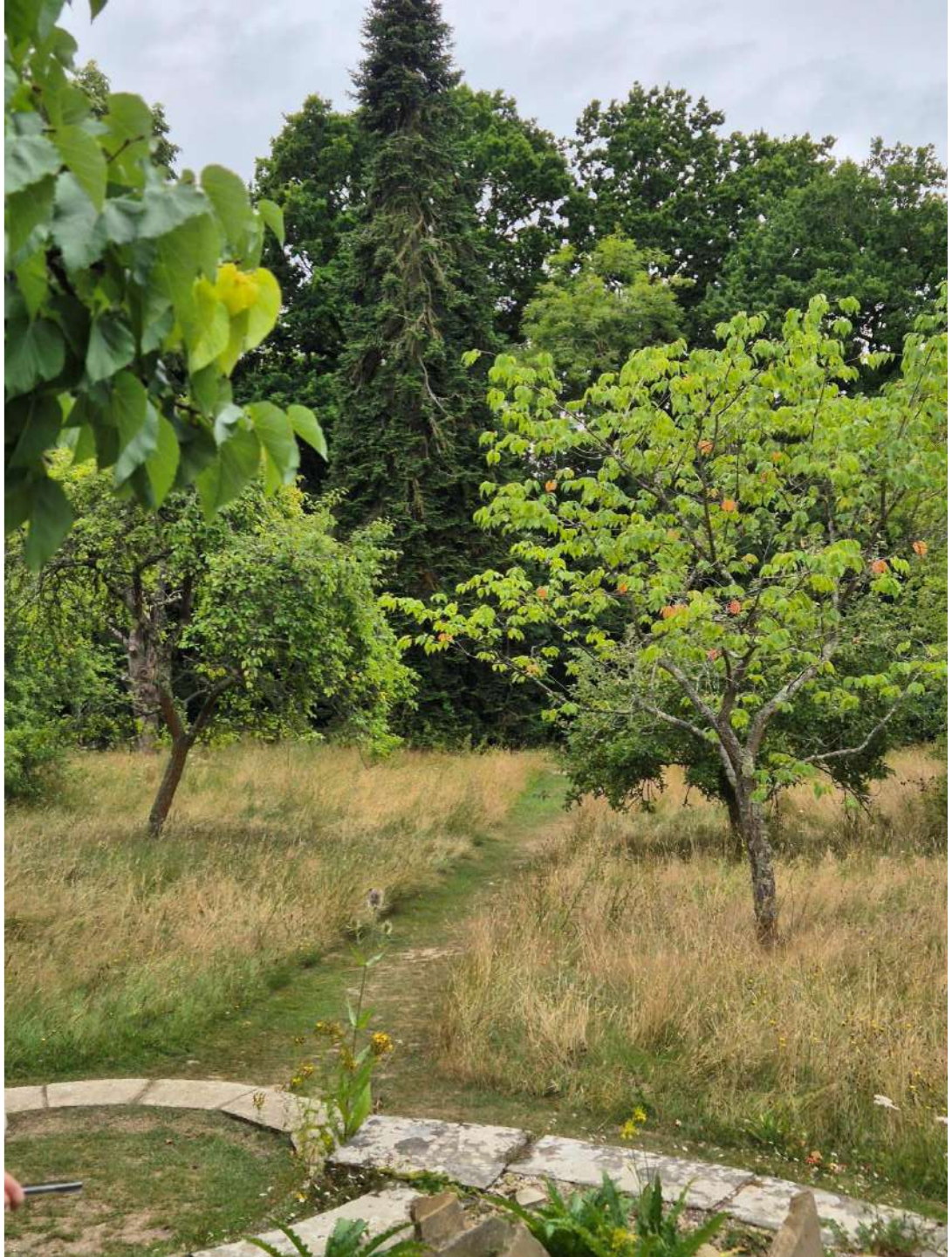

Great Dixter Nurseries

GREAT DIXTER
The GREAT BARN

Terracotta
Pots
from Willow
Pottery in
Bath

Paldies par uzmanību!